

ABONAMENTUL.

Pe un an . . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban Nr. 750.

REDACTIA

și

ADMINISTRATIA

Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc

deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrise nu se in-

napolază.

ROMÂNUL

O voce sinceră
în ora supremă.

Cu prilejul broșurei mitropolitului Mețianu.

I.

De: Un bărbat de școală.

În anul 1878 a apărut în tipografia unguerească alui Alexandru Kocsi din Budapesta o foarte interesantă broșură românească sub titlul: „O voce serioasă în ora supremă către clerurile și fruntașii poporului român în cauza instrucțiunii populare” de Un arhipresbiter. Această broșură a fost primită cu un oarecare interes, n'a avut însă urmările practice pe cari le intenționa autorul ei, încât după 35 de ani, acesta a aflat de bine să o scoată într'o nouă ediție, „recomandându-o de nou preoțimei, învățătorimei și fruntașilor noștri”. La 1878 nu se știa cine e autorul acestei voci serioase în ora supremă, acum la ediția a doua, apărută în tipografia arhidiecezană din Sibiu, aflăm din prefața iscălită, că autorul ei e actualul arhiepiscop și mitropolit gr. or. I. P. S. S. Ioan Mețianu.

Considerând împrejurarea extraordinară de rară, că un cap bisericesc vine și, sub iscălitură proprie, se pronunță asupra unor foarte importante momente și necesități de actualitate, ne ținem de datoria noastră a rezuma această broșură și a-i discuta cuprinsul.

Iată ce spunea actualul mitropolit în ora supremă, la 1878, și ce menține astăzi, când pentru chestiunile atinse atunci, ora e tot așa de „supremă”.

„Starea noastră actuală este mai rea decât o vedem noi”. (pg. 5)...

„Față cu cerințele timpului de astăzi toate progresele ce ținem a le fi făcut, asemănându-le cu progresele la cari au ajuns alte naționalități și confesiuni sunt de tot mici și neînsemnate” (9).

„Examinând serios starea noastră de acum cu progresele ce le-am făcut, vom afla că și materialmente și spiritualmente suntem înapoia mai a tuturor celorlalți compatrioți” (10).

„Va trebui să recunoaștem, că precât am înaintat în unele părți și în unele privințe, pe atâta am dat îndărăt în altele și încă din cele mai momentuoase” (11).

„Când fac aceste descoperiri sincere, rog să nu mi se iee în nume de rău, căci nu le fac ca să descurajez, ci le fac din motivul ca, arătând adevărata noastră stare, arătându-o din partea ei cea neplăcută, să nu o ignorăm, ci să ne cugetăm a o îndrepta, până când nu este prea târziu. Nu-mi putui ascunde aceste convingeri nici din acel motiv, ca să nu păcătuiesc contra bisericei și națiunii, prin aceea că, văzând și recunoscând eu răul, nu aș fi încercat a trage asupra lui atențiunea celor chemați a-l vindeca, până se mai poate și nu este târziu” (11).

„Nu progresăm așa cum pretinde timpul și împrejurările actuale”, (12), dar „Eu nu consider împrejurările politice ca cauză a răului” (12). „Cauzele răului trebuie să fie altele, ele zac aiurea” (16). „De unde eu de nou afirm și susțin, că această soartă a poporului nostru nu poate fi rezultatul tendințelor politice, precum se pretinde prin unii, căci este prea în contra tuturor scopurilor statului și legilor minții sănătoase” (19).

Dar, „cari să fie cauzele, că acest popor,

chiar pe timpul celui mai serios progres la alții, decade și se împuținează? Cari să fie cauzele că el în mare parte a ajuns astăzi servitor altora, mai mult ca înainte de 1848, când era în iobăgie. Care să fie cauza că străinii veniți numai ieri-alaltăieri între noi au ajuns până întru atâta deasupra noastră, încât să ne desmoștenească cu ușurință... Când amintesc de „străini”, sunt prea departe de a înțelege națiunea maghiară, astăzi domnitoare, aflătoare în fruntea afacerilor în patrie, ori vre-o parte a poporului ei. Poporul și respective națiunea maghiară de atât de lung timp cu noi pe acest pământ, știu bine că nu numără între străini.” Sub străini înțeleg eu pe cei ce numai de curând, de câteva decenii, mai vartos dela clădirea drumurilor fierate au venit și s'au așezat între noi” (20—21).

„Cauza principală a decăderii poporului nostru este, că pe când acei străini au venit între ai noștri cu carte, adecă cu învățatură, cu o cultură superioară, ai noștri sunt fără carte (22)”. „Dacă poporul nostru, măcar împreună cu compatrioții noștri maghiari și germani, s'ar fi putut închide cu niște păreți chinezești de către concurența străină așa, încât să nu fi putut străbate în sânul-i mulțimea de venetici cu cultură mai înaltă, câștigată din alte părți ale Europei, unde de zeci de ani, cu spese de milioane se lucră la cultivarea poporului, — atunci el, poporul nostru, o putea duce cât de bine și cât de mult, fiindcă el printre compatrioții maghiari și germani se află între elemente și în condițiuni mai egale”. (23)... Așadar adevărata cauză a decăderii poporului nostru este: rămânerea lui înapoi în cultura, sau lipsa lui de învă-

Trei scrisori.

I.

(Scrisoarea Lenutei la doisprezece ani).

Dragă mamă,

Bucuria cea mare despre care ți-am scris de atâtea ori, azi a sosit, în sfârșit, pentru noi, pentru toate fetele. Azi ne-am cuminecat în biserică! Să nu fi supărată pe mine, mamă dragă, că nu ți-am scris de o săptămână: nu ne-a fost permis să trimitem ori să primim nici o scrisoare. A trebuit să ne gândim numai la noi, la sufletele noastre, ca să ne putem aduce aminte de toate faptele noastre rele, să putem deștepta în noi o mare părere de rău pentru păcate, ca, astfel să ne putem spovedi bine. Așa ne-a vorbit mereu, vreme de-o săptămână, preotul cel bătrân care ne-a spovedit. La început credeam că o să ne treacă foarte în silă săptămâna asta, ba eu chiar am plâns în ziua cea dintâi a pregătirilor, văzând că nu mi-e permis să-ți răspund îndată la scrisoarea ce am primit-o atunci dela tine. Dar m'am înșelat și eu și celelalte fete: săptămâna asta a trecut mai repede decât ori care alta, așa de repede încât mi se pare că nici n'am avut vreme să-mi aduc bine aminte de toate păcatele.

Vai, draga mea măicuță, tu nici nu știi ce fată păcătoasă ai! Nici eu n'am știut până acum! Sunt veselă și foarte fericită că m'am împăcat cu Dumnezeu, primindu-L astăzi în sfânta cu-

minecătură. Dar El îmi dă curajul să mă văd așa cum am fost, și să-ți spun și ție, ori cât de mult te-ar durea aflând ce fată rea ai. Da, avuse dreptate părintele Macarie când ne-a spus că, împăcându-te cu Dumnezeu, ești mai curajoasă.

Până am fost acasă, apoi de câte ori veneam pe vacanțe, tu nu ncețai să-mi spui: „Lenuta mamei cea bună”. Mă sărutai, mă îmbrățișai, și eu mă lăsam cu plăcere să fiu îmbrățișată și sărutată de tine. Iartă-mă, nici eu nu știam atunci cât eram de fătarnică! Da, pentru că te lăsam să mă crezi că eu sunt bună, pe când într'adevăr nu eram decât o fetiță rea, foarte rea. De câte ori n'am voit să gust din cafeaua cu lapte, de câte ori am bătut din picior ș'am plâns până ce nu-mi fierbeai un ou? Tu vei zice că de două ori trei ori, tu ești prea bună ca să recunoști, că te-am chinuit așa de treizeci și cinci de ori. Da, eu am socotit, am numărat; trebuie să recunoaștem adevărul dacă vrem să ne îndreptăm. Numai cât eu nu mi-am putut aduce aminte de când am fost de tot micuță, și de sigur și atunci am avut acest obicei rău, astfel, ca să nu mint, am spus părintelui Macarie când m'am spovedit că cel puțin de o sută de ori te-am pus să-mi fierbi un ou în loc de cafea.

Mă credeai bună și eu fierbeam de răutate! De câte ori mă opream să culeg și să mănânc din poamele neocapte, eu plecam capul și ieșiam din grădină umilită, ca și când aș voi să mă supun poruncilor tale, — dar îndată ce erai o-

cupată în bucătărie mă strecuram în grădină. În smeuș mă ascundeam și ronțăneam la pere ca piatra și la mere amărâi. Pe urmă, dacă mă bolnăveam, mințeam ca o nerușinată ce eram, că nici nu mi-am pus piciorul în grădină.

De câte ori m'ai oprit să duc bobocii la râu, când venea apa mare și tulbure, dar eu abia așteptam să-ți vie vr'o prietenă, și duceam micile vietăți aurii așa de repede, să nu mă vezi, încât sârmanii se îmbulzeau unii ntr'alții, se împiedeau și se rostogoleau. Gâgăiau speriați, din ciocurile lor fragede, pe cari și le țineau deschise, iar biata cloșcă de găină făcea o larmă, de părea că s'a coborît uliul. Vai, și din răutatea mea, în fiecare primăvară când venea râul mare, se prăpădeau, duși de apă, jumătate din pușori. Imi părea rău ș'atunci după ei, te asigur, și pe mulți i-am scăpat de moarte; dar imi părea că trebuie să-i învăț să înoate. Acum însă am plâns mult de mila lor, mă poți crede. Chiar și sub patrafir m'a podidit plânsul când am spus isprava asta.

Tu-mi spuneai mereu: „Lenuta mamei cea cuminte”, și eu, ca o fătarnică ce eram, te lăsam să mă crezi cuminte. Și, martor mi-e Dumnezeu, câte nebunii am mai făcut! Ai fi putut tu crede vr'odată că, de pildă, după ce eșai la plimbare, puneam scaunul lângă dulap, luam pudra ta, și începeam să mă pudrez înaintea oglindei, întocmai ca o cucoană mare? Ba, de câteva ori, eu mi-am înegrit chiar sprâncenele! De sigur, nu te-ai așteptat la atâta prostie din

țatură deunde provin toate scăderile lui, și anume: nehrăncia sau necapacitatea lui de a ține pas cu străinii dintre noi și mai vârtos cu cei veniți din țări mai culte și mai civilizate. Poate că alții vor avea alte păreri în privința aceasta și vor atribui chir sistemului de guvernare de astăzi o parte a răului”... „Dar concurența străină n'o poate împiedeca nici guvernul, ea numai printr'o cultură superioară se poate paraliza cu succes” (25).

Mijlocul de îndreptare? „Trebuie să-i dăm și poporului nostru, și încă cât se poate mai degrabă, o asemenea cultură, cultura pe care o pretinde timpul, adică împrejurările actuale”. Cultura „ridică pe individ și pe familie la stare mai bună, la vază, respect, onoare”, iar pe popoare le ridică la „stare și pozițiune mai bună, mai demnă și mai favorabilă”.

Și „cine are chemarea și chiar datorința de a se îngriji de cultura poporului nostru?” (28). Răspuns: Biserica. „Totdeauna mi s'a părut foarte clar, că, dacă nu vor cultiva bisericile noastre pe ai noștri, n'are cine altul să-i cultiveze corăspunzător firii lor, trebuințelor lor și ale timpului” (31). Astăzi nimic nu mai poate scuza clerurile bisericilor, „dacă nu-și vor pricepe chemarea și nu-și vor împlini datorința. Datoria și chemarea bisericilor noastre românești este a se îngriji de cultura fiilor și credincioșilor lor” (32). „Cultivarea poporului român a ajuns a fi o chestiune de existență și pentru bisericile române.”

„Se naște acum întrebarea: cum să înființăm și susținem noi școale confesionale mai bune, mai corăspunzătoare lipsei celei mari pentru poporul nostru?” (37). Căci „după experiențele pe cari le am, nu voi putea consimți cu aceia, cari mi-ar zice că din partea bisericilor noastre s'a făcut tot ce s'a putut face pentru școale. Să nu mi se iee în nume de rău dacă voi afirma că *nici pe departe nu s'a făcut aceea ce s'ar fi putut face, ce ar fi trebuit să se facă pentru cauza școlară*” (38). S'au făcut ce e drept în timpul din urmă consistoare mari și frumoase, s'au salarizat cât mai bine și cât mai mulți cano-

nici și asesori etc. etc., dar să analizăm: „făcutu-s'a și pentru administrarea învățământului confesional consistoare mari și frumoase pe la mitropolii și episcopii; oare aplicatu-s'au și pe la senatele școlare bărbați aleși, bărbați de specialitate în număr de ajuns? Oare făcutu-s'a dispozițiune ca barem atunci să fie vizitate toate școalele noastre prin comisari consistoriali, când s'a văzut că încep a le vizita și controla inspectorii guvernului?.. Și în fine gânditu-ne-am măcar la o administrațiune mai bună a învățământului? (41). După mine, în toată privința s'a făcut foarte puțin. Cauza școlară s'a clasificat pururea cam la locul din urmă” (42). Prin aplicarea câte unui referent școlar la consistorii „se crede că s'ar fi făcut un lucru mare. Ei dar ce să facă un individ la 500—600 școale? Cum poate unul singur să corăspundă și în centru, prin referade și proiecte, și să iasă prin comune, pentru a examina și pentru a le controla toate, pentru a-și câștiga experiențe, pentru a influența prin vază și știința sa la fața locului? Sau doară influența directă, conducerea și controla nemijlocită, pe care în țările culte se pune cel mai mare temei, pe care Christos și-a bazat lățirea cu succes a legii, a învățaturii și luminii, — la noi n'ar fi de lipsă, ori ar fi chiar de prisos? (43).

„Mulți vor arunca o parte mare din vina pentru rămânerea îndărăt a poporului nostru în cultură, asupra statului, ținând poate că statul ar fi în contra școalelor confesionale”, dar „vina ce i se atribuie nici pe departe nu o merită în măsura, în care i se atribuie... „Ori cât am învinui pe regim”... „să nu mai tot aruncăm vina pe unii și pe alții... (53).

Dar acum: „prin ce mijloace și modalități să începem procesul de remediare?” Printre multe altele autorul propune: „să înmulțim numărul asesoriilor și referenților dela senatele școlare”. Apoi „ne trebuie o *organizare școlară*, mult mai corăspunzătoare decât cea de azi”. Această organizare, ar avea să se înceapă din centru, chiar de sus, dela mitropolie”... La ambele mitropolii să se înființeze oficii sau senate școlare metropolitane *permanente*, compunându-se acestea din cei mai

probați oameni practici, în litere, în administrațiune și didactică, unii pentru compunerea sau cenzurarea și editarea cărților de școală, alții pentru administrarea învățământului în centru și pentru controlarea aceluia, până la școala de stat”. Aceste senate școlare ar avea să se îngrijească de „susținerea uniformității în toate institutele școlare confesionale atât în privința planului de învățământ, cât și a cărților de școală, cari introducându-se, se înțelege că totdeauna cele mai bune, după unii și aceiași autori, în toate școalele române, s'ar compune mai cu înlesnire”. Mai departe, „ele ar avea a controla și cursul învățământului prin eparhii, căci ce folos ar fi dacă o parte ar progresa, cealaltă nu, ba ar regresa?”... „Organizându-se astfel de senate școlare lângă mitropolii, ar urma organizarea senatelor școlare eparhiale, unde tot la câte 150 de școale ar trebui să se aplice câte un referent, totodată și ca inspector districtual peste acele școale, fiecare responsabil pentru școalele din districtul său... În urma acestora ar veni a se organiza inspectoratele tractuale. Acestea ar trebui restrânse la un număr mic de comune până la 15, cel mult 20 de comune, într'un inspectorat, pentruca inspectorul tractual să le poată cerceta cel puțin de două ori în an, în zilele de Dumineci și sărbători”. (63).

„Pentru înființarea acestor organe sunt chemate și responsabilele supremele autorități din fruntea bisericilor... *Spre acest scop mitropoliile au a se înturni cât mai curând în congresele lor, ori barem în consistoarele lor, spre a se apuca cu seriozitate de lucru*” (70). Pe amicii culturii și ai progresului, autorul îi roagă din suflet „să intervină la capii noștri bisericesti, oferindu-le tot sprijinul și stăruind la ei pentru primul început, măcar pentru ținerea unor conferințe în cari să discutăm mai de aproape și din toate punctele de vedere această chestiune atât de importantă, în care se cuprinde *sentința cea mare de moarte* ori de viață pentru națiunea și biserica românească”.

Acesta este, pe scurt, cuprinsul broșurei I. P. S. mitropolit dela Sibiu. I. P. S. a reeditat-o, după cum spune în Prefață, în con-

partea mea. Mi-am cercat, adeseori și pălării de-a tale, ba odată am intrat chiar într'o rochie de-a ta, dar atunci m-a pedepsit Dumnezeu, căci m-am împiedecat și am căzut. Dar ceea ce nu ști până azi e faptul că, atunci, căzând am spințecat rochia, iar tu văzându-o ruptă ai ocărit pe slujnică. Eu te-am lăsat s'o ocări, ca o ființă lașe ce eram.

Da, acum știu, acum sunt convinsă: copii cei cuminti se roagă în toată sara și dimineața. Asta e înțelepciunea cea mai mare: așa-mi spuneai tu, și așa ne-a învățat și părintele Macarie. Dar, când eram acasă, eu mă făceam că-mi zic rugăciunea, și de cele mai multe ori aveam gura plină de zahăr alb ori de bomboane. Doamne, cum poate cineva să-și bată joc de Dumnezeu, dacă e lipsit de virtutea înțelepciunii!

Cât am ris de maica Frosina, cea mai bătrână dintre călugărițe! Să nu mă judeci prea aspru mamă dragă; nu rideam din răutate, ci pentrucă avea un nas așa de vechiu de părea că-i de lemn, și obrazii îi erau atât de încrețiți încât lacrimile ce-i picurau din ochi în toată clipa, nu mai puteau cădea pe pământ ci se pierdeau prin părăuțele de pe fața sa. Totdeauna avea, astfel, obrazul umed. Afară de asta nu ne putea deosebi pe una de alta, în ruptul capului. De câte ori se întâlnea cu vre-o fată, o chema tot pe alt nume.

Ei bine, acum m-am pocăit, de-mi poate ajunge! Chiar părintele Macarie m-a înfruntat

când i-am mărturisit păcatul acesta. Văd și eu că a fost o mare nebunie din partea mea să rid de-o sfântă. Căci sfântă trebuie să fie măicuța Frosina! De cincizeci de ani trăește în mânăstire, în post și rugăciune, cu cincizeci de ani înainte era mai curată decât sunt eu acum. Unde va fi ajuns evlavie ei până azi? Vai, ce n'aș da să am și eu câteva părăiașe brăzdate pe față, ar fi semn că-mi pare rău din toată inima de păcate! Și cât n'aș da să fie și ochii mei vecinic umezi de lacrimi! Dar se vede că încă nu-s vrednică de atâta îndurare a lui Dumnezeu.

Tu-mi ziceai adeseori: „Lenuța mea cea frumoasă”, și eu mă alintam și te credeam. De sigur când ziceai așa, tu te gândeai numai la ochii mei, la obrazul meu, la părul meu. Pfiu! ce nimicuri sunt toate acestea! (Dacă ai fi lângă mine să mă vezi ce grimază fac când scriu vorba asta „Pfiu!”, desigur te-ai convinge cât sunt de sinceră). Căci toată frumseța trupului, piere, mamă dragă, ca și când n'ar fi fost. Chiar până nu se vestejește nu înseamnă nimic, n'are nici un pret, dacă nu-i însuflețită de-un suflet frumos. Despre lucrul acesta ne-a vorbit foarte mult părintele Macarie. Și eu, acum, îi dau deplină dreptate: frumseța cea adevărată e aceea a sufletului. Să fi bună, iubitoare, umilă, nepretențioasă, gata de-a servi pe ori și cine, eată cum ar fi trebuit să fiu eu până acum. Dar n'am fost și astfel trebuie să te împaci și tu cu gândul că ai avut o fată urită. De câte ori am pizmuit pe fetele cari dădeau, în școală răspunsuri

mai bune decât mine, sau cari aveau o haină mai frumoasă decât a mea! De câte ori m-am ferit să nu stau de vorbă cu fete mai rău îmbrăcate ca mine. Doamne, ce suflet urit am avut.

Dar te rog, mamă dragă, să nu desperezi aflând toate acestea scăderi ale mele. Bagă de seamă: rețelele acestea m-au întunecat în trecut, acum nu mai sunt! M-am curățit de ele, mi-am luminat sufletul, și mai mult n'o să mă întorc la aceste slăbiciuni.

Acum mă simt ușorată ca o pasere, curată ca zăpada, și bună ca un inger. Doamne, îmi pare că și încep să mă laud, dar nu-i laudă mamă dragă, ci adevărul curat. Părintele Macarie ne-a spus că adevărul trebuie să-l spunem totdeauna întreg, ori ne înalță pe noi ori ne umilește. Simt că are dreptate bătrânul preot. Doamne, cât e de bun, și îndelung răbdător! Pe unele fete, dintre cele mai mari, le-a spovedit și de patru cinci ori, în săptămâna asta. Vecinic le mai venea câte un nou păcat în minte. Și bătrânul nu le înfrunța ci le asculta cu paciință și le îmbuna.

Chiar și eu m-am spovedit de două ori. Intăia oară mi-am uitat să-i spui că, odată, am ris în biserică. Vezi că, în predicile lui, vorbește despre cum să se poarte creștinul în biserică, numai după spovedirea mea dintâi. Când m-a văzut că intru a doua oară la el, a zimbit s'a zis:

— Cum? Și căpruța era să rămână cu sufletul urit?

vingerea că „cele expuse și acum ar fi de actualitate”, ca și la 1878, I. P. S. declară că „dar simți satisfăcut și numai prin aceea „dacă ar vedea din acest îndemn o interesare publică mai vie față de această chestiune gravă și vitală, punându-se la ordinea zilei și luându-se în o meritată și serioasă discuțiune” (72).

E o datorie a publicisticii noastre să se ocupe cu toată seriozitatea și obiectivitatea de cele cuprinse în această broșură. O vom face deci și noi, *sine ira et studio*.

Invățăminte.

Arad, 10 Martie.

Presa și opinia publică maghiară a fost în săptămânile trecute agitată de o chestiune per eminentiam *academică*.

Un tânăr savant maghiar, Dr. Julius Szekfi, care de ani de zile cercetează arhivele din străinătate și se ocupă în mod sistematic cu istoria națiunii sale, după studiu îndelungat, întemeiat pe documente inedite, a scris o carte despre cel mai mare erou al Maghiarilor, despre Francisc Rákoczy II. Iar Academia Maghiară, sprijinindu-se pe buna reputație științifică a autorului, a tipărit această carte, fără a o mai supune unei censuri prealabile din partea secțiunii istorice.

Eroul „națiunii”, Francisc Rákoczy II, pentru care bătrânul Thaly Kálmán ostense o viață întreagă, ca prin cercetările și cărțile sale să-l înfățișeze într-o lumină mai presus de fire și să-i încumuneze numele cu o aureolă de glorie orbitoare, se vedește acum din cuprinsul cărții lui Szekfi ca un om cât se poate de cotidian, slab, neputincios și gheșetar, care la sfatul unui conte francez a aranjat în „Hotel de Transsylvania” în Paris o speluncă de cartoforie și jocuri de noroc, cercând să se susțină pe sine și pe ai săi din venitele puțin oneste ale acestei întreprinderi.

Așadar iată, că eroul legendar, din care istoriografia „patriotică” făcuse un model de abnegațiune și de sacrificii pentru idealul independenței naționale maghiare, se prezintă acum în lumina adevărului istoric în colori cât se poate de mohorâte.

Cazul acesta ne dovedește, că istoriografia maghiară de până acum s'au abătut adeseori în mod conștient dela calea adevărului istoric. Când au întâmpinat în cercetările lor documente, al căror cuprins nu le era pe plac, fiindcă nu putea fi pus în serviciul ideilor șoviniste preconcepate, au retăcut pur și simplu cuprinsul acelor documente ori au ignorat existența lor. Și astfel

Tu ști că-mi zic în internat căpruța, pentru că sunt foarte sprintenă. Dar de aici încolo n'am să mai flu, te asigur, o să merg încet ca măicuța Frosina, și mă voiu scăpa de polecra asta urgisită.

Dupăce i-am spus ce am pe suflet, mi-a zimit iar și mi-a zis foarte serios:

„Petițele trebuie să fie în biserică ca privilegiitorile în pădure: să uite tot afară de un lucru, să preamărească pe Domnul prin cântece frumoase”.

Îți spun că-i un bătrân foarte cum se cade. Acum te rog să mă iubesti tot așa de tare ca și mai înainte, căci mai vrednică sunt de iubirea ta acum, decât altădată. Mă grăbesc să termin epistola căoi sună de plimbare. E Duminecă și eșim în păduricea de lângă oraș. Mă bucur din tot sufletul, nu pentru că ies în strălucirea primăverii de afară, ci pentru că voiu putea cu lege câteva floricele să le pun la icoana Preacuratei.

Te sărută oopila ta care-ți cere ertare pentru toate: *Lenuța*.

I. Agârbiceanu.

au făcut o istorie națională patriotică, întemeiată mai mult pe fantazie, decât pe realitate. Ca un bun instrument de educație patriotică, această istorie fictivă a fost impusă în toate școlile din Ungaria și propovăduită cu un zel uimitor dela catedrele universitare până la umila școală populară din cutare sat românesc sau slovăcesc.

Nu numai atât! Ci ca să facă și mai strălucitoare lumina, în care s'au obicinuit ei a prezenta și glorifica eroii națiunii maghiare, au început a elimina cu totul din învățământul istoric amintirea bărbatilor mari, cu cari a învrednicit Dumnezeu pe celelalte neamuri din Ungaria. De la 1907 încace n'au mai îngăduit d. p. în școlile populare românești cărți de istorie, în care se făcea amintire de Traian sau Decebal, de Mihai Viteazul, de Horia sau de Avram Iancu.

Și fiindcă întreg eroismul lor patriotic se reducea, pe lângă asuprirea celorlalte popoare din patrie, la lupta îndărătnică și neînfrănată contra dinastiei, s'a putut întâmpla în Ungaria lui Apponyi și cazul ciudat, să apară în ediția ministerului de culte o carte de istorie, în care se aduceau cele mai grosolane insulte la adresa dinastiei Habsburgice. Adevărat, că dupăce „*Österreichische Rundschau*” din Viena a timbrat această procedură de iperloialitate ungurească, succesorul lui Apponyi, contele Zichy a retras imediat din circulație acest manual, din care trimisese zeci și sute de exemplare autorităților școlare confesionale spre a le introduce și în folosința școlilor populare nemaghiare.

Acum zecile de mii de exemplare ale acestei cărți patriotice hodinesc, bătute de praf și mâncate de molii, în podurile ministerului de culte și instrucțiune publică din Budapesta. Soarta lor o ar merita, pe bună dreptate, încă cel puțin 50% din toate produsele istoriografiei ungurești tendențioase și infumurate.

Cazul lui Francisc Rákoczy II credem, că nu va rămânea izolat. Cu cât va pătrunde mai mult în istoriografia maghiară metoda științifică, bazată pe iubirea de adevăr, cu atât mai săracă va rămânea istoria „milienară” a patrioților noștri în figuri eroice și pagini luminoase.

Adevărat, că întâmpinarea, ce i s'a făcut scrierii lui Szekfi din partea presei și opiniei publice ungurești, nu e de natură de a mai îndemna și pe alți istoriografi maghiari, să se lase povățuiți în cercetările lor numai de știința istoriei și iubirea de adevăr. Mulți dintre ei se vor teme de ceea ce exprimă aceste versuri:

De-ai încercat să spui, ce-i adevărul
De-ai vrut să îndrepti o singură greșală,
Se nârue deasupra ta tot cerul;
Sunt toți făcuți pe-o singură croială.

Toți patrioții de croială șovinistă înflăcărată, s'au ridicat ca un singur om, să protesteze contra curtezantei lui Szekfi, care având curajul de a scrie adevărul despre un erou al „națiunii”, a ajuns la dubioasa reputație de profanator al celor sfinte și de iconoclast. Merită deci pe deplin afurisaniile „națiunii”, ai cărei reprezentanți (Ballagi și Apponyi) n'au întârziat a spune chiar în incinta Academiei Maghiare, că nu vor permite nimămăi să scrie adevărul despre eroii lor naționali, față de cari toți cetățenii patriei pot să aibă o singură datorință, aceea de a se închina memoriei lor. A cerceta cu deamămurul faptele lor ori chiar a supune vre-unei analize mai serioase motivele sufletesti ale acestor fapte, e un sacrilegiu, o crimă de *lesa națiune*...

Două învățăminte credem, că ni se impun și nouă din cazul acesta Szekfi-Rákoczy.

Întâi, că întreagă istoria patriei, cu a cărei buchisare și bolborosire se torturează și mortifică spiritul generațiilor noastre tinere, e o serie nesfârșită de ficțiuni. Și al doilea, că opinia publică maghiară e atât de înecată în valurile educației patriotice șoviniste, ce a rezultat din aceste ficțiuni, încât azi nici nu mai este în stare să înțeleagă adevărul. Ori dacă îl înțelege, nu vrea să-l recunoască și să-l accepteze.

Italianii despre chestiunea românească. Mulțumită propagandei unor filoromâni, poporul italian a manifestat interes viu față de chestiunea românească din Ungaria și e ținut și astăzi mereu în curent. Dl *Roberto Fava* într'un număr recent al ziarului „*La Provincia di Brescia*” comentează foarte elogios articolul dlui Dr. Iuliu Maniu, apărut în „*Pester Lloyd*” și reprodus la timp în întregime și de ziarul nostru. Are aprecieri juste asupra luptei deputaților noștri cu ocaziunea desbaterii chestiunii românești în cameră.

Acțiunea Slovacilor din Rosenberg. Conform noii direcții indicate de către primul ministru contele Tisza, privitor la naționalități, Slovacii din Rosenberg în frunte cu Dr. Metodi Bellă au prezentat spre primire reprezentanței orașenești un proiect de rezoluție, în care cer introducerea limbii slovăcești în școli. Proiectul de rezoluție e următorul:

Reprezentanța orașului Rosenberg se adresează parlamentului și guvernului ungar cu rugarea, ca dreptul poporului slovăcesc, drept rezultat din principiul libertății de învățământ să-și poată câștiga validitatea, în baza acestui drept tinerimea slovăcească să primească instrucție în limba ei, pe lângă instrucția obligată a limbii maghiare, în toate școlile comunale și confesionale și ca să permită înființarea de școli cu limba de instrucție slovăcească pentru poporul slovăcesc. Pornind din acest principiu reprezentanța orașului Rosenberg roagă parlamentul și guvernul ungar să ordone introducerea limbii slovăcești ca limbă de instrucție în toate școlile elementare și civile din ținuturile locuite de Slovaci iar și până când nu va intra în vigoare alineatul 17 al articolului de lege 44 din 1868, să se învețe limba slovăcească ca studiu obligat în toate școlile medii și de specialitate din Rosenberg și ținuturile locuite de Slovaci, iar la universitatea din Budapesta să se înființeze o catedră pentru limba și literatura slovăcească.

Reprezentanța orașului a amânat discuția acestui proiect de rezoluție.

Era paragraful 14 în Austria. Ni se scrie din Viena: Partidele cari au zădărnicit prin obstrucția lor ori ce activitate rodnică a camerei austriece și astfel au dat posibilitatea guvernului ca amânând camera să pună în aplicare temutul paragraf 14 al constituției austriece, sunt stăpânite de o dispoziție aproape de tot deprimată. Aceste partide își imaginau cu totul altcum mersul lucrurilor de cum s'au desfășurat aceste de fapt. Intenția obstrucționistilor n'a fost să provoace rezolvirea bugetului, împrumutul de stat și urcarea contingentului de recruți cu ajutorul paragrafului 14, cum s'a întâmplat de fapt. S'a sperat că nu se va face o întrebuintare atât de extinsă de acest paragraf aplicându-l pentru necesități de stat atât de heterogene și că în sfârșit actualul cabinet va fi dimisionat, în care caz obstrucționistii ar fi renunțat la luptele lor împotriva proiectelor amintite mai sus. Dar coroana, n'a luat în considerare această deplină încredere în cabinetul Stürgh i-a dat plenipotența cea mai largă ca să amâne camera și cu ajutorul paragrafului 14 să ia o mulțime de dispoziții, cari n'ar fi fost necesare dacă obstrucția n'ar fi paralizat ori ce activitate a camerii.

La deprimarea partidelor obstrucționiste a contribuit încă foarte mult faptul, că nu li s'a realizat speranța că capitaliștii vor lua o atitudine refuzătoare sau cel puțin rezervată față de o emisiune de bonuri de tezaur, care nu e votată din partea parlamentului. Subscrierile din țară și străinătate au dovedit că creditul statului n'a suferit nici decum prin aplicarea paragrafului 14.

Partidele, cari au provocat era paragrafului 14 se tem acum că guvernul va face întrebuintare de acest paragraf în toate chestiile, cari numai se pot califica de „necesități de stat”. Foarte natural că din punct de vedere al popularității lor, deputații cari își tem mandatul se bucură de măsurile luate până acum de guvern. Situația însă s'ar schimba foarte mult dacă guvernul va realiza cu ajutorul paragrafului 14 toate reformele, cari au fost luate în programul de muncă al parlamentului, dar n'au putut fi rezolvite din cauza obstrucției.

Începutul s'a făcut de altcum în privința aceasta punându-se în aplicare legea despre asigurarea

minerilor în caz de nenorociri, cu ajutorul para-grafului 14. Și în felul acesta poate excluderea parlamentului dela afacerile țării va deveni chiar populară. — *Austriacus.*

Vacanța camerii. Câteva zile va domni în parlament liniște divină și atmosferă curată, căci politicianii au plecat în provincie de sărbătorile Paștilor catolice. Conte Tisza se recreiază în cuibul său dela Geszt, deasemenea și ceilalți miniștri, afară de baronul Ghilányi, au plecat din capitală la moștile lor. Numai opoziția se mai agită în unele locuri; contele Károlyi alarmează presa cu cablograme, anunțându-și când succesele efemere, când huiduilele strașnice dela emigranții din America. De altcun contele răătăcitor ca să-și facă reclamă mai intensivă a cerut să fie primit la președintele Wilson în audiență.

Deși absent, guvernul a edat ieri un comunicat semi-oficial, în care arată competența saborului croat și drepturile banului. Ziarul „Pokret” din Zagreb protestează cu vehemență împotriva guvernului maghiar, deoarece în comunicat se spune că *saborul nu e parlament.* Cercurile politice din Croația și Slavonia sunt revoltate de acest comunicat, menit să învrăjbească din nou spiritele și să creieze o situație fără precedent.

Nu mai puțin se vorbește despre chestiunea meetingului Ligei Culturale, pentru care se crede că s'au cerut României explicații pe cale diplomatică. Presa maghiară înregistrează cu vădită satisfacție că majoritatea Românilor desaproabă acțiunea Ligei și că ziarul „Universul” din București publică o scrisoare iscălită de mii de anonimi, cari nu s'ar identifica cu propaganda anti-maghiară a Ligei Culturale. Noi nu avem cunoștință despre așa ceva.

Intrevederea dintre contele Berchtold și marchizul Di San Giuliano. Cel mai important eveniment al viitorului apropiat promite a fi întrevederea dintre contele Berchtold și ministrul de externe al Italiei marchizul Di San Giuliano în Abbazia. În ministerul de externe austro-ungar — după cum se anunță din Viena — se lucră deja de zile pentru pregătirea materialului asupra căruia se vor consfătuți cei doi miniștri de externe cu prilejul întrevederii. Contele Berchtold s'a consfătuțit ieri timp îndelungat cu ambasadorul austro-ungar la Roma, Kajetan Mérey, care a sosit la Viena încă la începutul acestei săptămâni și îl va însoți pe contele Berchtold la Abbazia. Ieri seara contele Berchtold s'a consfătuțit timp îndelungat cu șefii de secție din ministerul său, primind raportul acestora privitor la chestiile cari se vor discuta în Abbazia.

Intrevederea contelui Berchtold cu marchizul Di San Giuliano va avea loc în Abbazia în 15 c. Consfătuirile între cei doi miniștri vor ține 3 zile și acest fapt arată deja, că cu acel prilej se vor discuta chestii de mare importanță.

Dealtcum pentru aceasta vorbesc și măsurile extraordinare luate pentru însoțirea ministrului Berchtold. Acesta va fi însoțit în călătoria lui la Abbazia de 4 șefi de secție ai ministerului său: baronul Machio, primul șef de secție, contele Ioan Forgach, Ioan Ugron și contele Hoyos. La aceștia se mai alătură încă o mulțime de secretari și raportori.

Ministrul de externe al Italiei va fi însoțit la Abbazia de o asemenea suită. După știrile sosite marchizul Di San Giuliano va fi însoțit la Abbazia de șeful de cabinet Pessano, doi raportori și mai mulți secretari. Cei doi ambasadori Mérey și Avarna vor fi de asemenea de față la întâlnire. Atât în Roma cât și în Viena se așteaptă cu mult interes rezultatele iminentei întrevederi din Abbazia.

Aviz abonaților noștri.

Rugăm pe stimații noștri abonați să nu uite a-și plăti fără amânare restanțele pe cvartalul trecut și să ne trimită totodată și abonamentul pe noul cvartal, înainte. Să-și aducă aminte de marele scop ce sprijinesc abonând acest ziar și să fie seamă de enormele piedeci materiale cu cari se tot luptă încă presa românească. Cu întoarcerea poștelor așteptăm să ni se trimită toate restanțele, precum și abonamentul pentru noul cvartal Aprilie—Iunie. In caz contrar ziarul nu li se va mai trimite.

ADMINISTRAȚIA.

Un lucru ce nu mai suferă zăbavă.

— Toți intelectualii noștri la muncă! —

Examenul de inteligență al alegătorilor

„Pester Lloyd” aduce în numărul dela 6 Aprilie a. c. o explicare a paragrafilor 49 și 51 din noua lege electorală, parte referitoare la examenul de inteligență, ce se cere pentru acei cari vor să fie alegători, cari însă nu posed cențul de inteligență normat de lege.

Dispozițiile ministeriale asupra dovedirii gradului de inteligență sunt următoarele:

În cercurile pretoriale se va forma un comitet permanent, al cărui președinte va fi primpretorul cercului, respective primarul, iar membrii comitetului se recrutează jumătate dintre funcționarii administrației, și jumătate dintre bărbați de școală activi ori pensionari. Examenul se va da înaintea unei comisii de trei, care se compune din președinte, din un funcționar administrativ și din un bărbat de școală. Comisiunea își va începe anul acesta activitatea în luna Maiu, iar în anii viitori în luna Februarie și va funcționa în sediul cercului.

Examenul se face gratuit. *Candidatul va avea să dovedească înaintea comisiei, că este în stare să citească după un manual pentru clasa a VI-a elementară cinci rânduri, și că știe scrie două rânduri dictate. Această dovadă se poate aduce în limba maghiară, sau în limba obicinuită în părțile acelei regiuni.*

Examenul este public, însă se poate declara la dorința unui candidat și de secret. *Primul vot asupra succesului examenului revine puterii didactice.* În caz de nereușită, este admisibilă repetarea examenului încă în același an înaintea comisiei de conscriere; în anii următori și înaintea comitetului permanent.

Ar fi bine ca din vreme profesorii și învățătorii noștri să se intereseze, ca să fie aleși ca membri didactici ai comisiunilor de trei în toate cercurile noastre pretoriale. Și în același timp mai ales învățătorii să asiste la aceste examene, ca să poată folosi experiențele culese acolo în folosul cursurilor de analfabeți. Special va fi în interesul nostru, ca să avem în toate comisiile acestea de examinare, cari ne privesc direct, oameni rezoluți, cari să ceară respectarea dispozițiilor legii ca candidații români să fie examinați numai românește. *Primul vot îl are profesorul sau învățătorul din comisia celor trei pentru examinare.* Deci pe cuvântul lui se pune cel mai mare pond. De aceea și noi trebuie să punem toată greutatea pe reclamarea cel puțin a acestui vot în toate comisiile de examinare, din părțile noastre unde limba obicinuită, pe care o îndreptățește legea și ordinațiunea ministerială ca limbă de examen în locul celei maghiare, este cea românească. Deci la muncă, cu toții cât mai în grabă. Având acum și un indigitar practic în direcția instruirii analfabeților, să nu mai umblăm orbecând cu câte toate abcedare, iar învățătorii noștri și toți intelectualii, cari au tragere de inimă pentru o bună cauză, să-și ia fiecare un grup de țărani și o carte de școală pentru clasa a VI-a elementară și la inteligența dată dela natură popoul nostru în scurt timp poate să facă și pe cel mal analfabet dobă de carte, cel puțin de o carte pentru clasa a VI-a primară.

Regele Carol al României despre pace și război.

Cu ocaziunea vizitei sale recente în București, dl *Lausanne* directorul ziarului „Le Matin” din Paris, a fost primit în audiență de regele Carol, cu care a avut o convorbire foarte interesantă, care în formă de interviu și-o publică în numărul de azi al ziarului său.

De întrebare regele Carol i-a explicat ziaristului francez cum a fost întemeiată România de astăzi, apoi a adăugat:

— Un popor nu poate trăi numai cu progresele economice; tradiția, amintirile trecutului trebuie să-l îndemne la fapte. Mie-mi plac oamenii bătrâni și obiectele vechi; regii trebuie să fie mai mult sau mai puțin conservativi.

După acestea bătrânul rege a căzut pe gânduri, iar jurnalistul profitând de ocazie l-a întrebat despre relațiile României cu Albania.

— Da — a răspuns regele zimbând — avem și legături de ordin sentimental, cum trebuie să fie între naș și fin. Românii au fost cei dintâi cari au introdus caracterele latine în Albania; aici în București a fost clădită cea dintâi biserică albaneză, unde s'a oficiat serviciul divin în limba lor. Ceeace a făcut Europa din Albania, e un act frumos.

— Când s'a vorbit întâia dată despre chie-marea nepotului meu pe tronul Albaniei, eu i-am spus: „Dacă te supui la problema aceasta și o deslegi, ai făcut un lucru bun. Cred că nu poate fi un scop mai nobil pentru un principe, decât acesta și sper că marile puteri te vor ajuta în munca ta”.

Regele a trecut apoi la situația din Balcani, accentuând că acolo pacea trebuie păzită cu orice preț, deoarece un nou război ar fi un dezastru de neînchipuit.

— Europa mai înainte de toate trebuie să împiedece izbucnirea unui nou război în Balcani. Dar nu trebuie uitat — a continuat regele — că astăzi nu regii poartă războaiele, ca în vremile bătrâne, ci popoarele. Acestea pot crea acum curente, pe cari domnitorii nu mai sunt în stare să le stăvilească. Eu sunt mărturie și apăr adevărul afirmând că regele Bulgariei a făcut tot posibilul pentru împiedecarea celui de al doilea război balcanic. Nici eu nu am fost capabil în România să înfrânez mișcarea și nerăbdarea populației. La declararea primului război în toată ziua eram îndemnat să mobilizez. Dar m-am opus declarând că numai în cazul acela voi mobiliza, când altă soluție nu există și războiul e inevitabil.

După o pauză scurtă regele a vorbit despre conflictul româno-bulgar accentuând cât de pacificatoare și moderată a fost România, când putea să-și asigure avantaje cu mult mai însemnate de pe urma campaniei. Nu România e de vină că Bulgaria a pierdut Adrianopolul și Cavalla; împăratul Germaniei s'a arătat ca un mare părtinitor al Greciei pe timpul tratativelor de pace din București. Bulgarii numai României au să-i mulțamească că au străbătut la marea egeică și au luat în posesie ținuturi bogate cum e Lagos și Xanti.

Ziaristul francez încheie aducând elogiul regelui Carol, a cărui activitate nobilă până acum a fost încoronată întotdeauna de succes.

O broșură actuală.

Arad, 10 Aprilie.

Am primit azi la redacție o broșură ungurească foarte interesantă. E tipărită în Oradea-mare în tipografia „Béres és Held”, prețul ei 2 cor.

Broșura poartă titlul „Orosz vagy román kéz?” (Mână rusească ori românească?)

Autorul *Lajos Lakos* arhivarul șef al orașului Oradea-mare și-a pus de scop să dovedească mai presus de ori ce îndoială, că autorul atentatului dela Dobrițin este Rusia, dar nici decum Români. În scopul acesta descrie caracterul și felul de luptă al Rușilor, apoi pe cel al Românilor și constatând seria multelor atentate la Ruși arată că Români niciodată, nici aici, nici în România n'au avut atentatele în arsenalul armelor lor de luptă politică. În carte aflăm înșirate și toate atentatele veacurilor din urmă la toate neamurile. Autorul este un călduros prieten al împăcării maghiaro-române și regretă foarte mult, că tratativele între contele Ștefan Tisza și Români au eșuat. Făcând o mică abateră dela propriul scop al cărții d. Lakos Lajos stigmatizează pornirea opoziției maghiare de a cerca legături prietenești cu Rusia și cu multă dreptate relevează faptul, că tocmai *contele Károly Mihály*, care-și are toate titlurile și imensele averi din grația Habsburgilor, acum umblă după grațiile Rușilor, dușmani de moarte ai Habsburgilor. Totodată însă d. Lakos Lajos avertizează și pe Români, să nu se încreadă Rusiei și să nu aștepte vr'un bine dela împărăția de ghiață, care în atâtea rânduri i-a arătat dușmănia sa și i-a făcut atâtea rele. Se referă autorul și la logodna proiectată între prințul Carol al României și arhiducesa Olga, fiica mai mare a țarului și-și termină broșura cu următoarele cuvinte: „*Acum la răspântie luați bine seama, Români, căci eu am presimțiri sinistre, că zăvezul alb de mireasă, ce-l aduce acum marea-principesă rusă Olga cu sine în România, mai curând ori mai târziu va fi lințoliul patriei voastre și cununa de mirt va deveni o relicvie care în sulletele strănepoților voștri va trezi simțirile cele mai dureroase și va aminti numai de tericitul trecut*”.

Nouă ne pare bine, dacă Unguri cât de mulți se preocupă de chestia națională în Ungaria, regretăm însă că până azi foarte puțini dintre dânsii recunosc adevărul, că numai făcându-li-se Românilor deplină dreptate națională în Ungaria, ei vor putea fi învoiți a da tot sprijinul lor pentru existența națiunii maghiare.

Dacă însă națiunea maghiară vrea să-și clădească mărirea pe ruina noastră ca națiune română, atunci nimeni să nu fie mirat, dacă noi nu putem consimți la nimicirea noastră proprie și vom încerca *absolut totul* pentru de a vieții.

Cronică Brăileană.

Conferința dlui A. D. Xenopol. — Concertul Lucia Cosma. — Amânarea reprezentației „Domnului Notar”. — Diverse.

Brăila, 26 Martie v.

Ieri, 25 Martie, la ora 3 și jum., în sala Teatrului Regal, distinsul nostru savant, d. profesor universitar A. D. Xenopol, a ținut interesanta sa conferință „*Noi și Ungurii*”. Sala era arhiplină. — După ce a cântat corul, și după ce d. președinte al Ligei Culturale *Ath. Popescu* a ținut o cuvântare introductivă, conferențiarul mult așteptat și-a făcut apariția și ne-a încălzit inimile timp de o oră și ceva. Dsa, bazat pe fapte istorice, arată cum Austria a căutat întotdeauna să ne facă rău, deci că Austria e dușmana noastră de decenii. Pe de altă parte noi am căutat să ne aliem la puterea cea mai mare, care e Germania. Și odată alipiți de Germania, fiindcă interesul nostru era așa, fatal a trebuit să fim și aliați Austriei, care la 1871 devine aliata Germaniei. Cum însă Austria, astăzi e într-o destrăbălare completă, fiindcă popoarele ce o compun trag fiecare în partea lor, și fiindcă astăzi, — Austria unită cu Ungaria — e condusă de Unguri, și pentru că Ungurii sunt 6—7 milioane față de 20 milioane străini în Ungaria, aceștia se servesc de toate mijloacele posibile ca să „nu-i ia apa pe dinainte”. Dar pământul le fuge de sub picioare. Ungurii încep a da îndărăt. Dovadă, e însuși faptul că au stat de vorbă cu fruntașii români din Ardeal, pe cari până ieri-alaltăieri nici nu stau să-i privească. Se vede din aceasta că Ungurii recunosc existența poporului român în Ungaria.

Se ocupă în treacăt de chestia împăcării și spune că e o greșală a fruntașilor români că n'au cerut maximum: o universitate românească. Se ocupă în treacăt de războiul balcanic, cu ocazia comparației ce o face între noi pe de-o parte, și Ungurii și Bulgarii pe de altă parte, popoare mongolice, a căror fire le-o caracterizează printr'o energie rău întrebuințată, fiindcă n'are la bază sentimentul de dreptate — de aci chestia cu „cartea soldatului bulgar” în care Dobrogea e însemnată ca provincie bulgară.

În total conferențiarul ne-a spus: noi Români de aci și cu Români de dincolo de munți, avem același suflet, aceeași limbă, prin urmare trebuie să formăm același corp.

Interesul ce-l prezenta conferința în momentele actuale, modul documentat cum d. *Xenopol* și-a ținut conferința, în plus figura sa simpatică, în perfectă armonie cu vorba-i moldovenească dulce, a făcut ca sala să izbucnească în ropote de aplauze întrerupându-l adesea, iar la finele conferinței să nu se mai sfârșească...

Vineri, 21 Martie, a avut loc tot în sala Teatrului Regal concertul dnei *Lucia Cosma*. Succesul a fost neîntrecut.

Artiștii Teatrului Național din București anunțaseră pentru 24 c. reprezentarea piesei „*Domnul Notar*” interesanta lucrare teatrală a dlui *Octavian Goga*. Din motive necunoscute nouă, reprezentația s'a amânat pentru o dată ulterioară... Când? Se spune chiar că nu se va mai juca! Ar fi păcat. Nici nu veniseră biletele dela tipografie și lumea a dat năvală la casa de bilete. Și la urmă nu se mai joacă.

Conferențiarul francezi, cari vin în București nu ne-au ocolit. Fiecare a venit și a ținut câte o conferință în sala de dans „Regal”.

La 19 c. s'a reprezentat „*Cocoșul Negru*” al dlui *Eltimiu*, cu d. *Notara* în rolul diavolului. Restul elemente tinere...

I. Borvizeanu.

Știrile zilei.

România nu mobilizează.

București. — Atât în ziarele din București, cât și în cele din străinătate s'au răspândit zvonuri despre o pretinsă mobilizare a armatei române. În fața acestor zvonuri ministerul român de război a lansat următorul comunicat:

— „Ministerul de război aduce la cunoștința publicului, că în anul corent, ca și în trecut, s'au luat toate dispozițiile necesare pentru o eventuală mobilizare. Acestea ordinațiuni au fost executate de către organele administrative, cal și-au făcut de astă dată datoria cu cea mai mare promptitudine. Această activitate a organelor administrației au produs impresia, că se pregătește iminenta mobilizare a armatei române. Ministerul de război declară, că în situațiunea actuală nici vorbă nu poate fi de vre-o mobilizare.”

Podul dintre România și Bulgaria.

Londra. — După informațiuni sosite din Sofia s'au ivit noi dificultăți privitor la clădirea podului peste Dunăre, între Bulgaria și România. România adecă stăruie pentru clădirea podului la Corabia, la ceea ce guvernul bulgar nu e aplicat să se învoiască.

În Londra se crede că România ar fi revenit la vechiul său plan ca podul bulgaro-român să stretaie Dunărea la Corabia, la îndemnul Rusiei.

Macedo-români asasinați.

București. — Chestia Macedo-românilor măcelăriți de Greci a produs agitație enormă în București și profesorul N. Iorga în ședința de ieri a camerei a adresat în această chestie o interpelație guvernului. Președintele societății macedo-române d. D. Leonte ieri a fost în audiență la regele. Ministrul președinte încă ieri noaptea a cerut raport telegrafic dela d. Burghilea plenipotențiatul României la Durazzo. Acesta a confirmat știrea despre măcelărirea Românilor.

Expediția lui Roosevelt a dispărut.

Londra. — Ziarul „*Evening Sun*” din New-York a primit o telegramă din Buenos-Ayres în care se spune, că expediția trimisă de guvern pentru găsirea lui Roosevelt și a tovarășilor săi s'a întors la Manaos fără nici un rezultat. Mai târziu s'a întors la Manaos și căpitanul Magelhaens, care a făcut parte din expediția lui Roosevelt, dar s'a despărțit de acesta. Despre Roosevelt nu se știe absolut nimic.

Modificarea constituției române.

București. — Senatul a votat azi după a doua citire proiectul privitor la modificarea constituției române.

Voci germane în contra comerțului austriac în Balcani.

Berlin. — Zilele trecute deputatul progresist din parlamentul german *Gothein* a scris un articol în „*Vossische Zeitung*” despre politica oficială a Austro-Ungariei în Balcani și spune că această politică vatămă nu numai interesele comerciale proprii, ci și pe acelea ale Germaniei.

Ieri „*Vossische Zeitung*” aduce un nou prim-articol în contra comercianților austriaci. Marele ziar german spune, că politica de exploatare a Balcanilor din partea industriei mari austriace începe a se răsbuna amar. Comercianții austriaci cred, că dânsii posed monopol pentru Balcani și iau în nume de rău tuturor comercianților altor state, când aceștia nuzuesc a-și introduce acolo mărfurile lor, deși capacitatea de ofert a firmelor austriace este absolut insuficientă. Chiar agenții comerciali austriaci din Balcani se plâng de greutatea, ce le au cu casele austriace. Mulți din acești agenți intră în legături cu case germane. Pentru aceasta sunt apoi ponegriți la consulatele austriace. Dacă Austria ar avea comercianți mai buni, atunci nici politica ei proastă în Balcani nu i-ar strica. Starea aceasta de lucruri se remarcă deja și în Albania. Cel dintâi comerciant austriac în Albania a fost un vânzător de lozuri pentru loteria de clasă. Posta austriacă în Albania e atât de proastă, încât chiar și Austriacii se folosesc mai bucuroși de poșta italiană.

Etna se tulbură.

Palermo. — Toate presemnele anunță, că în curând vulcanul Etna va erumpe. Din cratelele muntelui iese fum negru și la 900 metri înălțime deasupra vulcanului s'a format un nor negru. În jurul Etnei ferbințeala e atât de mare, încât e imposibilă apropierea de vulcan.

A patra sesiune parlamentară.

Budapesta. — „*Budapesti Tudositó*” constată că sesiunea parlamentară actuală e a treia în acest ciclu, iar sesiunea care se va deschide în curând e numai a patra, iar nu a cincia, cum au scris unele ziare maghiare.

Infrângerea bandelor grecești.

Durazzo. — Dela granița de sud a Albaniei sosesc știri mai liniștitoare. Jandarmeriei albaneze i-a succes să respingă pe întreagă linia bandele grecești. Aceste primind întăriri mai încearcă câte un atac, dar se văd constrânse imediat să se retragă.

Bunievații își numesc limba lor sârbo-croată.

Budapesta. — „*Keleti Értésítő*” anunță: La vre-o sută de Bunievați au ținut în Szabadka o adunare populară în care au hotărât că limba lor e cea sârbo-croată. Adunarea Bunievaților au trimis contelui Tisza o adresă de felicitare, rugând totodată pe primul ministru ca limba lor să fie recunoscută oficial de sârbocroată.

Două proceduri pentru restabilirea ordinii în Albania.

Paris. — Ziarul „*Excelsior*” e informat că puterilor li s'a făcut două propuneri privitor la restabilirea ordinii în Albania.

După o propunere făcută de guvernul sârbesc, puterile să trimeată în toate orașele albaneze mai mari trupe internaționale cari să mențină ordinea iar capitala Albaniei să fie Scutari.

După a doua propunere, Albania să fie împărțită în mai multe cantoane după pilda Swi-

terii. Fiecare să trimită apoi reprezentanți în adunarea națională albaneză care împreună cu domnitorul Albaniei să conducă afacerile interne și externe ale noului stat.

Baronul Láng nu va mai prezida în apropiata sesiune delegațională.

Budapesta. — Se anunță oficial că președintele delegațiilor ungare baronul Ludovic Láng a plecat la Brioni și nu va lua parte la apropiatele desbateri delegaționale.

În locul lui va fi ales preșident al delegației maghiare pentru apropiata sesiune, după cum se vorbește, Lad. Beöthy.

Viitorul arhiepiscop de Calocsa.

Budapesta. — După știrile sosite din Roma viitorul arhiepiscop de Calocsa nu va fi nici episcopul Várady dar nici episcopul Malláth ci un al treilea. Cele mai multe șanse le au episcopul Cenadului Glattfelder din Timișoara și episcopul Zichy din Pécs.

Episcopul Gherlei, Dr. Vasile Hossu ar fi fost trimis la Roma în acest scop cu o misiune din partea guvernului ungar.

Disolvarea camerii engleze.

Londra. — Guvernul englez e ferm hotărât să disolve camera în Iulie și tot în aceeași lună să ordone nouile alegeri.

Apropierea franco-bulgară.

Sofia. — Ieri a avut loc aci o adunare a bărbatilor de știință și a reprezentanților comerțului bulgar, în care s'a înființat „societatea

bulgară-franceză” pentru promovarea unei dezvoltări spirituale și economice comune.

Un vapor francez duce arme revoluționare din Ulster.

Londra. — Autoritățile engleze au prins lângă Dublin vaporul francez „Anglais”, care ducea arme și muniție pentru revoluționarii din Ulster.

Acțiunea intermediatoare a României.

Paris. — După informațiile primite din Atena guvernul român a început deja acțiunea de intermediare în chestia Epirului. Reprezentantul României la Atena a conferat azi cu ministrul de externe al Greciei Dr. Streit exclusiv în chestia aceasta. Se afirmă că răspunsul ministrului de externe grec nici decum n'ar fi mulțumitor. El a promis numai, că guvernul grecesc îl va indemnă pe Epiroți să încheie o înțelegere cu guvernul albanez.

Tratativele greco-albaneze.

Durazzo. — Delegatul grec Varatassis, care după cum se știe poartă tratative cu guvernul albanez în chestia Epiroților, a plecat azi dimineață la Corfu, de unde e așteptat să se reîntoarcă după câteva zile în vederea unei regulări definitive a acestei chestiuni.

Grecia a trimis arme Epiroților.

București. — „Universul” anunță din Atena: Cercurile guvernamentale neagă că Grecia ar sprijini revoluția Epiroților și că conducătorii aceștia ar fi ofițeri din armata regulată grecească. Cercurile diplomatice asigură însă, că Grecia a trimis arme Epiroților chiar pe aceleași vapoare, cari au blocat portul Santi Quaranta.

Naționaliștii constituiți în partid se vor organiza în București și în provincie, creînd cluburi și comitete de conducere.

În întrunirea de ieri cei prezenți s'au consfățuit asupra organizațiilor ce trebuiesc aduse în partid.

Au luat cuvântul dnii *N. Iorga*, *V. Coghălniceanu* și *St. Bogdan*, care a propus înființarea de ziare naționaliste și cercuri de propagandă.

Nu ne pot, decât îmbucura și întări aceste măsuri largi de organizare ale partidului naționalist din România.

Conferințele „Biuroului român de informațiuni politice” în Italia. Afară de conferințele publice ce se vor organiza în Franța de către „Biuroul Român de Informațiuni politice” spre a contribui la strângerea relațiilor de amiciție dintre Franța și România și spre a face cunoscută cauza națională în capitala Franței, Biuroul român va organiza, în cursul lunii Iulie, a. ocr., o serie de conferințe politice în Italia. Conferințele acestea vor fi ținute, în limba italiană de d. *Mircea R. Șirianu*, directorul Biuroului. Ele vor avea ca subiect:

1. Apropierea italo-română din punct de vedere politic, cultural și economic. 2. Posibilitatea unei Unii între națiunile surori latine. 3. Renașterea geniului de cucerire al Romei.

Iată centrele din Italia unde d. Șirianu își va desfășura aceste conferințe: Roma, Napoli, Milano, Torino, Florența și Veneția. Conferințele sunt organizate cu concursul presei italiene.

Bugetul ministerului de război român. Bugețul de cheltuieli al ministerului de război român pe exercițiul 1914—1915 a fost alcătuit. Proiectul acestui buget se prezintă cu un spor de 16.200.000 lei față de cel de anul trecut. Acest spor constituie o însemnată dezvoltare a oșteriei, atât în organizare cât și în elementul ei. În rezumat din acest spor, în afară de creșterea comandamentelor și unităților arătate s'a adus armatei următoarele îmbunătățiri cari se pot rezuma astfel:

S'a aplicat legea soldei reangajaților armatei votată în 1913 și rămasă neaplicată. Aceasta aduce o îmbunătățire simțitoare a stărei materiale a reangajaților. S'a sporit alocația zilnică de hrană a trupei dela 48 la 49 bani, iar economiile dela acest articol au fost readuse dela 10 și 13 la sută, cum erau în bugetul trecut la 5 la sută. S'a redus economia dela 7 și jum. la sută cum era în bugetul trecut la hrana caiilor, la 5 la sută. S'a sporit alocația echipamentului pentru partea anuală cu 1.000.000 lei. Alocația pentru munițiile necesare tragerilor anuale la toate armele a fost sporită cu 2.076.956 lei pentru a putea da trupelor o instrucție cât mai completă la trageri. Pentru concentrarea și instruirea rezervelor s'a sporit alocația din trecut cu 1.000.000 lei.

Celelalte sporuri la materiale, au fost necesitate de sporirea efectivelor rezultată din creșterea noilor unități și sporiri de efective la unele corpuri precum și din faptul că unele sume alocate în trecut, erau prea mici, în raport cu trebuințele armatei.

Sporurile budgetare pe exercițiul 1914—1915. În bugetul pe exercițiul 1914—1915 al României se prevede pentru armată un spor de 16 milioane 229.000 lei; pentru învățământ un spor de 7.854.026; spor pentru mărirea lefurilor funcționarilor 8.600.000 (guvernul promisese 23 milioane); la lucrări publice, un spor de 8 milioane 611.205; la finanțe 12.834.989; la interne 11 milioane 155.064; la justiție 3.486.335; la domeniile 2.463.384; la industrie și comerț 288.089.

Totalul sporurilor se ridică la suma de 63 milioane 160.142 lei.

Un tânăr român mort în Paris. La Paris a fost înmormântat în ziua de 21 Martie tânărul român Th. Rășmeriță. La simpla dar mișcătoarea ceremonie funebă au asistat numeroși membri ai coloniei române. Cunoscutul savant Paul Janet, profesor la facultatea de științe al școlii superioare și laboratorului central de electricitate, pe care inginer Rășmeriță o urma la Paris a ținut o scurtă cuvântare, relevând inteligența elevului său.

INFORMAȚIUNI

Ziarele din România și guvernul ungar.

Arad, 10 Aprilie.

În urma energice interelații a dlui *N. Iorga* în camera română, guvernul, arogantul guvern maghiar, printr'un comunicat oficial a permis trecerea în Ungaria ziarelor: „Universul”, „Viitorul” și „Steaua României”, din cari până astăzi nu ne-a sosit încă nici un singur număr.

Amintindu-ne de acel comunicat publicat în toate zările ungurești, ne întrebăm: În așa fel își execută guvernul maghiar hotărârile, ori n'a voit să facă altceva decât o farsă neghioabă?! Nu știm ce rost a avut farsa asta a aventurierilor din Budapesta, cari nu uită să molesteze guvernul român cu intervenții ridicole, cari nu uită să nesocotească și să însușească România prin aceste măsuri anti-europene.

Directorii numitelor ziare, cărora le aducem la cunoștință acestea, vor ști să ceară ministrului român de interne, explicații în această chestiune.

Românii din țegat ar trebui să se revolte și să protesteze în contra acestui tratament ce i se face țării lor, țării lor conciliante, care înlătură piese teatrale de pe afiș pentru a le face pe plac Ungurilor și Austriei, cari o batjocoresc și o insultă.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme uscată, temperatură moderată.

Prognostic telegrafic: vreme uscată.

Temperatura la amiazi a fost: 14.4 C.

În atențiune deputaților sinodali. Atragem atențiunea deputaților sinoadelor eparhiale ale diecezelor noastre ortodoxe asupra primului nostru articol de azi și a celui de mâine, ce publicăm din condeiul unui distins bărbat de școală. Cultura poporului nostru este condiția cea mai de căpetenie a existenței noastre naționale, iar sinoadele eparhiale având în primul rând datoria să îngrijească afacerile școlare ale neamului nostru, așteptăm dela deputații sinodali ca să se preocupe mai vârtos de chestia cultivării acelor, cari i-au onorat cu încrederea lor

dându-le mandatul în înaltele corporațiuni ale sinoadelor eparhiale.

Două noi procese de presă ale „Poporului Român”. Azi redactorul nostru responsabil d. Constantin Savu a fost chemat la Oradea-mare, unde a fost ascultat pentru două articole apărute în „Poporul Român”. Aceste articole au apărut în numărul 39 (Vineri 27 Sept. și 10 Oct. 1913) al numitului ziar. Cel dintâi e intitulat: „Către Români din comitatul Aradului” și iscălit: „Comitetul clubului comitatens român din comitatul Aradului”, iar celălalt: „Cuvântul nostru către frații români din com. Aradului”, e scris de redacție. Aceste articole a fost scrise în preajma alegerilor congregaționale din acest comitat.

Zilele trecute un ofițer de poliție din loc, însoțit de doi agenți secreți a făcut o severă perchiziție la redacția noastră pentru aflarea manuscriselor acestor articole incriminate.

Pentru articolul scris de redacție d. Constantin Savu a luat toată răspunderea. Pentru cel scris de: „Comitetul clubului comitatens român din comitatul Aradului”, procurorul din Oradea-mare va face toți pașii necesari pentru a afla cine sunt membrii clubului com. rom. din com. Arad și care dintre ei e autorul numitului apel. Dacă însă nu-l va afla pe autor, răspunderea cade de asemenea pe redactorul responsabil.

Se vede că păzitorii ordinei de stat citesc cu cea mai mare băgare de seamă ziarele noastre. Totuș ne mirăm că inaugurează cu prea puține procese, noua lege de presă, care doar pentru nemaghiari, e aranjată și mai ales pentru „Valahii setoși de sânge” etc....

Nu-s semne bune, căci prea o încep d-neilor moderat!! Nu ne pierdem însă nădejdea. Credem că întârzierea asta va fi desmințită cu vârf și îndesat, prin preceduri mai ungu-rești, căci doar trebuie apărută mai energic „ideia statului unitar”, de furia „Valahilor”!

Întrunirea naționaliștilor din România. Din București ni se anunță: La clubul naționalist a avut loc ieri după amiază o întrunire a membrilor din capitală și a delegațiilor din țară.

Sosirea generalului Pelecier la Craiova. Ni se scrie: Ieri la orele 4 a sosit în localitate cu trenul de București, generalul francez Pelecier.

În gară a fost întâmpinat de dnii Nicolae Romanescu primarul orașului, general Gigărtu fost coleg de școală cu generalul Pelecier și de numeroși ofițeri superiori și inferiori din garnizoană.

Oaspetele francez a vizitat orașul și parcul Bibescu, iar după aceea a luat parte la un ceai dat de d. general Gigărtu în onoarea sa.

La ora 7 seara, generalul a rostit o conferință în sala Teatrului Național, tratând despre: „Sufletul soldatului francez”.

Sala teatrului era arhiplină.

Cu trenul de 11 și jum. noaptea d. general Pelecier, a părăsit țara luând trenul pentru Franța.

Excursioniști germani în România. A sosit în capitala României un grup de 80 de excursioniști germani, domni și doamne, care se duc să viziteze Orientul.

Excursioniștii au fost întâmpinați în gara de Nord, de membrii comitetului soc. Turn-Werein sub președinția dlui Teohari precum și de numeroși membri ai coloniei nemțești.

Din gara de Nord excursioniștii au fost conduși în trăsuri la sediul soc. Turn-Werein, din str. Brezoianu, unde au luat dejunul.

După amiază excursioniștii au vizitat orașul iar astăzi vor pleca spre Constanța de unde se vor imbarca pentru Constantinopol.

Convenție comercială româno-sârbească. Din Belgrad se anunță: În cursul lunii iunie mai mulți mari comercianți români vor merge în Serbia, ca să studieze starea comerțului țării, în urma căreia între România și Serbia se va încheia o convenție comercială specială. Pentru primirea oaspeților români se fac mari pregătiri.

„Le Temps” în numărul de alături publică un interesant articol al corespondentului său, despre agricultura și industria română. Corespondentul marelui ziar parizian constată siguranța deplină pentru toate capitalurile franceze care ar merge să se plaseze în România.

Românii la Paris. La Paris în sala „Voltaire” continuă întrunirile societății „V. Alecsandri”.

În ultima ședință s’au continuat discuțiile din cele două ședințe precedente, asupra chestiei agrare din România.

România la congresul de poliție judiciară internațională. D. Romulus Voinescu, inspector general al polițiilor din țară, a fost delegat de ministerul de interne să reprezinte România la primul congres de poliție judiciară internațională, care se va ține la Monaco dela 14—20 Aprilie st. n.

Acest congres este pus sub patronajul A. S. printului Albert I. de Monaco.

Cercul „Rasna” din București va face o excursie București—Constanța—Constantinopol—Smirna—Pireu—Phalero—Athena—Alexandria (Egipt) și desertul Sahara, — dela 1—12 Aprilie v.

Un nou record aviatic a ajuns locotenentul de rezervă Suren, care făcând astăzi o ascensiune cu aeroplanul în Gotha, s’a menținut în aer 12 ore și jumătate.

Premiul Nobel — lui Kiss József. Ziarele evreo-maghiare iau notă cu deosebită satisfacție despre un foileton al profetului comunist Max Nordau, apărut în „Pester Lloyd”, în care făcându-se apologia premiului Nobel, autorul constată că singurul îndreptățit la această mare distincție pe viitor trebuie să fie tovarășul său semit din Ungaria, poetul Kiss (Klein) József, care de curând a implinit 70 de ani. Nici vorbă, jidanii au comercializat literatura, dar credem că nu vor putea face gheșeft și din premiul Nobel, după care de geaba au ahtiat până astăzi renumiții lor ripoteri.

Concertul din Timișoara. În urma mai multor reclamații, comitetul aranjator ne informează, că pentru expediția corectă a invitațiilor s’a pus o deosebită atențiune și dacă totuși s’ar fi întâmplat, ca cineva să nu fi primit invitarea, greșala cade în sarcina poștei și pe aceasta cale sunt rugați, a se considera de invitați. Deși s’a expediat 1500 de invitații, în urma cererilor din toate părțile, azi s’a mai comandat la tipografia noastră încă 200 de invitații. Interesul pen-

tru concert este foarte mare și zilnic își anunță participarea mai multe familii din diferite centre românești. Astfel sunt anunțate mai multe familii din Caransebeș, — cari deja în Timișoara doresc să-și anticipeze aplauzele lor *nei Lucia Cosma — din Lugoj, Vârșeț, din jurul Panciovei și a Orșovei, apoi Oravița și Bogșa.*

Succesul concertului este deja pe deplin asigurat și nici că ne îndoiim, că întreg Bănatul își va da la concert întâlnire.

Explozia unui dirijabil. „Citta di Milano” a fost cel mai mare dirijabil al armatei italiene; avea o lungime de 77 metri cu o circonferință de 80 metri, având aplicate două motoare. Nu de mult a fost construit de inginerul Forlanini, prin subscripție națională. Acum făcând o ascensiune de probă, a trebuit să aterizeze lângă orașelul Cantu, din cauza unui defect la cârmă. Populația a năvălit să vadă minunea, iar poliția neputând ținea pe curioși la distanță, unii s’au apropiat cu țigara aprinsă de balon. S’a produs o explozie teribilă, care a nimicit dirijabilul și a rănit peste 50 de oameni. Lăsând la o parte victimele, pagubele materiale se urcă la 3—4 milioane lire.

O epidemie unică în felul ei bătute într’o casarmă din Rusia. O epidemie curioasă s’a ivit în batalionul al treilea din al cincizecilea regiment de infanterie din Posnania.

Pacienții, în număr din ce în ce crescând, sunt atinși de dureri intestinale atroce și împotriva cărora nu folosește nici o măsură luată de medici.

Epidemia se întinde iar soldaților nu le este îngăduit să părăsească sub nici un cuvânt casarma.

Din Petersburg vine știrea că o altă misterioasă epidemie urmează să facă numeroase victime printre lucrătorii uzinelor.

În ziua în care această îngrijitoare știre a fost transmisă jurnalelor, la ora unu după amiază, șaptezeci de cazuri de această boală s’au produs la manufactura de tutun Lafem, fără ca să se poată descoperi cauza și treizeci la manufactura de cauciuc, Trengolmik, ceea ce a făcut ca lucrătorii să părăsească lucrul în masă.

Se știe că poliția ar fi pe urma unui „comitet de otrăvitori”, cari caută să provoace prin acest mod, greve. Numeroase arestări se fac, pentru a descoperi firul acestei misterioase pricini și cercetările poliției se urmează cu amănunțime.

Din ce în ce prind mai mult credința că în adevăr există un comitet care a organizat această complicată crimă, prin ajutorul unui chimist, cu mare experiență, întrebându-se proceduri cu neputință de descoperit.

În Dumă, partidele din stânga au cerut numirea unei comisii parlamentare, care să facă, în această privință, o anchetă severă.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Ml 1621)**

Cronica socială.

Concertul dnei Lucia Cosma și al dlui Ionel Rădulescu la Timișoara. Tinerimea română din Timișoara și jur are onoarea a vă invita la Concertul urmat de dans ce-l va aranja Marți în 21 Aprilie 1914 st. n. în sala cea mare dela hotelul „Principele de coroană” din Timișoara, cu binevoitorul concurs al doamnei Lucia Cosma și a dlui Ionel Rădulescu. Inceputul precis la 8 ore și jum. Prețul de intrare: Loc I. 6 cor.; loc II 4 cor.; loc III 3 cor.; loc de stat 2 cor.; lojă 20 cor. Venitul curate este destinat pentru augmentarea fondului de zidire al alumnului gr. or. român din Timișoara. Contribuiri benevole și suprasolviri se primesc cu mulțumită la adresa dlui Romul Cărăbașiu director la banca „Timișiana” și se vor publica. Cu in-

formațiuni servesc dnii Dr. George Crăciun medic și Dr. Coriolan Balta avocat. Telefon Nr. 546. Costumele naționale sunt bine văzute.

Serată teatrală în Arad-Șega. Tinerimea română din Arad-Șega vă invită la serata teatrală împreună cu dans care se va ținea la 6/19 Aprilie (I-a zi de Paști) 1914, în salele dlui Dimitrie Lapușca (Arad-Șega Pécskai-ut Nr. 6). Inceputul la orele 8 seara. Prețul de intrare: Locul I 1 cor. 50 fil., locul II 1 cor. Veniul curat este destinat pentru fondul clubului sportiv „Gloria” din Arad. Suprasolvirile maritimose sunt primite cu mulțumită (adresa casarului: George Dan Arad-Șega strada Koszoru nr. 31). Cu următorul Program: „Distrașii” comedie într’un act de A. Kotzebue, localizată de Corneliu Darabant. „Au plecat la țarg de vite” dialog de Emanuil Suciu. „Otrava de hârclogi” comedie într’un act de Antoniu Pop.

Concertul meseriașilor din Siria. Meseriașii români din Siria vă invită la „Concertul împreună cu reprezentatiune teatrală”, care se va ținea în seara de 7/20 Aprilie 1914 — a doua zi de Paști — în sala Casei Naționale din Siria. Inceputul la orele 8 seara. Venitul curat este destinat pentru înființarea... fondului reuniunii de cântări în Siria. Suprasolvirile maritimose se primesc cu mulțumită. Prețul de intrare: locul I 2 cor.; locul II 1 cor. 50 fil.; loc de stat 1 cor. Comitetul aranjator. Program: 1. T. Lugoian: „Hristos a înviat”. 2. Vlăhuță: „La Paști” predată de (*) 3. I. Vidu: „A serii oră”. 4. Dr. Dionisie Stoica: „Moise Păcurarul”, piesă teatrală populară. Persoanele: Moise Păcurarul: d. Vasile Hui. Radu Mocanu: d. Constantin Tutici. Sofia, nevasta lui: d.șoara Irina Margea. Leana, fata lor: d.șoara Lucretia Brădean. Săftica, nepoata Sofiei: d.șoara Aurelia Chirici. Petrea Oțel, flăcău: Corneliu Ardelean. Pavel Fugată, flăcău: d. Gheorghe Cuvinan. Aron Pinte, învățător: d. Savu Suci. 5. C. de Flondor: „Cântecul marinarilor”. 6. Tiganul în căruță dialog în versuri de Emanuil Suciu, predat de dnii Constantin Putici și Teodor Becan. 7. G. Dima „Frunză verde de bujor” și T. Lugoian: „Coasa”. După concert urmează dans.

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. public că mulțumitele publice numai pe lângă taxă se pot publica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI

Bibliografie.

Noutăți literare: de vânzare la librăria „Concordia”.

A. de Herz: **Paianjenul.** Comedie în 3 acte. Ediția III. Prețul 60 fil. plus 10 fil. porto. (Biblioteca Flacăra nr. 14).

M. Sadoveanu: **Priveliști Dobrogene.** Prețul 2 cor. plus 20 fil. porto.

Barbu Catargiu: **Discursuri parlamentare.** 1859—1862. Prețul 3 cor. plus 20 fil. porto.

Bibl. Minervei 4 30 fil. plus 5 fil. porto: Nr. 149. A. Fogazzaro: **Povestiri,** Trad. de N. Dașcovici.

Nr. 151. Lamartine, Raphael, Trad. vol. I.

Nr. 153. Emilia Tailler. **Dragoste de scriitor sau romanul lui Victor Hugo.**

Nr. 154. Louis Jacolliot: **Vânători de robi de a lungul Nilului-albastru.** Trad. de Mihail G. Ionescu.

Nr. 156. Guy de Maupassant: **Strigăt de alarmă.** Trad.

POȘTA REDACTIEI.

I. Pascu. Codlea. Trimite-le vre-unei reviste literare. „Ciobănel”-ul ar merge.

A. Crișan. Nu se poate publica.

G. Cătană. S’a dat la „Poporul Român”.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Noutăți literare!

De vânzare la librăria „Concordia” Arad
Strada Deák-Ferenc nr. 20.

T. Vlahuță. Dreptate. Nuvele. Prețul Cor. 2.— plus 10 fil. porto.

Dr. Ioachim Drăgescu. Pro Patria. Povestire despre începutul și menirea neamului românesc. Prețul Cor. 3.— plus 30 fil. porto.

Beaux Souvenirs. Valse dedie a son Altesse Royale le Prince Georges de Grèce par le sous Lieutenant Mircea Pipoș. Prețul Cor. 2.— plus 20 fil. porto.

Convorbiri Literare.

Revista ortodoxă (București).

La Tribune Roumaine. Organe roumain paraissant mensuellement. Anul I. Până acum au apărut 2 nri. Prețul unui ex. 25 fil.

Flacăra cu 20 bani numărul.

Proza, revistă bilunară de Em. Gârleanu. Până acum au apărut 3 nre á 30 fil.

Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc. Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea dlor: Dr. Ilarion Pușcariu, Ioan de Preda, Dr. Lucian Borcia, Dr. Ioan Lupaș, Dr. Ioan Mateiu și Dr. Silviu Dragomir. Prețul Cor. 4.— plus 30 fil. porto.

A nemzetiségi aktuállítások könyvtára. 1 sz. Aradi Victor. A rutén skizmapör. Prețul Cor. 1.50 plus 5 fil. porto.

Dr. Sebastian Stanca. Pocăiții. Studiu pentru combaterea sectei pocăiților. Prețul Cor. 4.— plus 20 fil. porto.

G. Coșbuc. Fire de tort. Ediție nouă adăugită. Prețul Cor. 3.— plus 20 fil. porto.

Goethe. Faust. Tragedie. Trad. în versuri de Ion Gorun. Prețul Cor. 1.— plus 10 fil. porto.

Vitejile lui Mihai Vodă apreciate în apus. Documente din vremurile acelea, publicate de Nerva Hodoș. Prețul Cor. 1.— plus 10 fil. porto.

Apelul clasei țărănești pentru revizuirea actualului sistem de guvernământ și punerea lui în concordanță cu constituțiunea țării. (50 de ani de rătăcire, de tristă experiență cu regimul de guvernământ parlamentar, va fi de ajuns). Studii și observații de C. I. Moteanu, fost casier central al tezaurului public. Prețul Cor. 2.50 + 20 fil. porto.

Em. Suci. Țiganul la vânat, comedie originală în 2 acte, în versuri. Arde 'n țigănie!... anecdotă. Prețul 40 fil. plus 5 fil. porto.

H. Petra-Petrescu. Văduvioara și alte 6 monoloage pentru bărbați și dame tinere. Originale și localizări. Cor. 1.— plus 10 fil. porto.

D. Boșcaiu. Dragoste încurcată. Piesă populară în 2 acte. 30 fil. plus 5 fil. porto.

M. Legan. Sticla din urmă. Comedie localizată de Iuliu Putici. Prețul 30 fil. plus 5 fil. porto.

Alegătorul liber și alte 13 monoloage de N. Rădulescu-Niger. Prețul 50 fil. plus 5 fil. porto.

Alex. Țințariu. Așa a fost să fie. Piesă populară într-un act. Ed. II-a. Prețul 48 fil. plus 5 fil. porto.

H. Petra-Petrescu. Poezii și monoloage de declamat. Prețul 40 fil. plus 5 fil. porto.

O. Goga. Domnul Notar. Dramă în 3 acte din viața ardelenescă. Prețul Cor. 2 + 10 fileri porto.

N. Iorga. Istoria statelor balcanice în epoca modernă. Lecții ținute la universitatea din București. Cor. 3.50 + 30 fil. porto

N. Iorga. Pagini despre Basarabia de astăzi. Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. Corepondența lui Dimitrie Aman negustor în Craiova (1794—1834). După originalele păstrate în „Muzeul Aman” din Craiova (1913). Prețul Cor. 4 + 30 fileri porto.

N. Iorga. Un biruitor: Radu-Vodă Șerban. 50 fileri + 5 fileri porto.

N. Iorga. Femelle în viața neamului nostru. Cor. 2.50 + 20 fileri porto

N. Iorga. Viața femellor în trecutul românesc. Poate fi întrebuințată și ca o carte de citire și studiu pentru școalele de fete. Cor. 1.75 + 10 fil. porto.

N. Iorga. Scrisori domnești. Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. Trel lecții de istorie despre însemnătatea Românilor în istoria universală ținute

pentru Principele Carol la deschiderea cursurilor de vară din Vălenii-de-Munte. 75 fileri + 10 fileri porto.

N. Iorga. Note de drum Prin Germania. La Colonia. Spre Bruxelles. Prin Franța de Nord la Calais. Rânduri din Anglia. Oxford. Windsor. Paris. Versailles. Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. Tulburările bisericesti și politclanismul. O cuvântare și articole. 75 fileri + 10 fileri porto.

Virgil Arion. Pagini din timpul răscoalelor țărănești. Cu o prefață de N. Iorga. Prețul cor. 1.— + 10 fil. porto.

N. N. Beldiceanu. Poezii. Cor. 1.25 + 10 fil. porto.

M. I. Chirițescu. Răsaduri. Nuvele. Prețul Cor. 2.— + 20 fil. porto.

M. Lungianu. Zile senine. Prețul Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

M. Beza. Pe drumuri. Din viața Aromânilor. Cor. 2.— + 10 fil. porto.

A. Dumas-Tatăl. Enric IV. Bibl. Istorică „Flacăra” Nr. 19. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

Zotti Hodoș. Masa leftină. Gătirea mâncărilor de dulce și de post. Rețete de bucate simple și bune. Cor. 1.20 + 10 fil. porto.

N. Zaharia. Ce este fericirea? Cor. 1.— + 10 fil. porto.

N. Zaharia. Sentimente pasluni. Cor. 2.— de lux 2.50 + 10 fil. porto.

N. Zaharia. Mihail Eminescu. Viața și opera sa. Cor. 4.— + 20 fil. porto.

N. Iorga. Studii și documente cu privire la istoria Românilor. Vol. XXI. Documente interne. Miscellanea. Cor 10.— + 30 fil. porto, vol. XXIII. Acte străine din arhivele Galliei, vechii prusii și a țărilor de jos. Cor. 6.— + 30 fileri porto.

Ilustrate cu fotografiile Goga—Vialcu. La cerere generală am editat din nou din aceste ilustrate, brom-braune. Bucata costă 20 fil., 100 bucăți Cor. 14.— franco.

Ilustrate nouă dela balul costumat. 1 serie 25 feluri colorate ori matt costă Cor. 4.— + porto. Bucata 20 fil. 100 bucăți egal sortate Cor. 14.— franco.

Noutăți din Bibl. Minervei a 30 fil. + 5 fil. porto.

Nr. 142. Victor Rákosi. Satul meu.

Nr. 143—144. Camille Coquand. Suferințele Vulturășului vol. I—II (Flul lui Napoleon).

Nr. 145. A. Conan Doyle. Doctorul Negru.

Nr. 146. I. Ciocârlan. Fără noroc. Schițe.

Nr. 147. C. Dem. Oamenii zilei. Schițe și observațiuni.

Nr. 148. I. Dragoslav. Povestii de Crăciun. Ion Minulescu. De vorbă cu mine însu-mi. (Poezii). Cor. 3.— + 10 fil. porto.

P. Locusteanu. Suntem nebuni. Tipuri din timpul mobilizării și alte schițe umoristice. Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

A. de Herz. Bunicul. Comedie în 3 acte. Cor. 2.— + 10 fil. porto.

S. Mehedinți. Poporul. 1913 cu următorul cuprins: Poporul. — Conducătorii poporului. Contra metafizicii. Indrumare spre progres. — Siguranța progresului. — Izvorul progresului. — Personalitatea. — Ierarhia personalităților. — Izvorul personalității. — Națiunea. — Temelia națiunii. Țăranul; temelul țăranului. — Pământul.

Poporul de jos în 1913. Poporul de sus în 1913. Incheiere. Prețul Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

Darv. Cr. Voiculescu. Insemnările unul biciclist dela corpul II cu prilejul campaniei în Bulgaria în anul 1913. Prețul Cor. 1.— + 10 fil. porto.

Haralamb G. Lecca. Dincolo din Dunăre 'n Balcani 1.— + 10 fil. porto.

Irimescu-Cândești. Pe drumurile Cadri-laterului. Impresii și note cu o prefață de C. Banu. Fotografii de I. Voinescu. Prețul Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

Piese teatrale, cântări pe note pentru coruri, pian și violină, cărți de rugăciuni și bisericesti, cărți potrivite pentru copii, sunt însemnate în catalogul librăriei „Concordia” din Arad. La cerere se trimite gratis și franco.

Pentru recomandare separat 25 fil. Librăria nu ia asupra sa nici o responsabilitate pentru cele trimise sub bandă (nerecomandate).

ANUNȚ.

Caut un cumpărător pentru o casă, în care se ține birt și dughian, constatătoare și din multe chilii de locuit, precum și din magazini, șopron, grajd, curte și grădină.

Casa e pusă la loc corespunzător pentru afacerea de comerț în strada principală între două sate bine situate.

Prețul este moderat.

Ceice doresc a se informa mai de aproape să se adreseze proprietarului: **IOAN BORCHESCU**, neguțator în **Öborlovény** p. u. Perbő (com. C.-Severin). (Bo 2032)

Mag. Pharm.

Caut un asistent diplomat cu practică bună pe 15 Mai a. c.

Salar lunar 180—200 cor. și locuință.

Post stabil și condițiuni favorabile.

DIONISIE NEGRU

farmacist, Resiozabánya.

(Ne 2020)

Bătăturile,

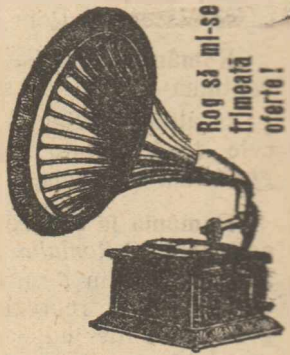
în 1917

scortocenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroață 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la prăvăli-tor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „GORDANĂ” în Győr.

Ceasornice, Bijuterii, Gramofoane, Plăci.

Chiar și pentru
plătiri în rate.

Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, inele-litere 80 fileri. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articlii pentru sport și lampe electrice pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofioanele noi se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice, bijuterii, gramofioane. Schimb de aur și argint sdobit. Tóth József, Cronometru și orologier artistic, Seghedin (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețurile ilustrat gratis. Permanent nou-tăți de plăci românești.

To 1253

TELEFON: 11-75.

Mo 1222

Mokos Sándor

VOPSEȘTEI

CURĂȚEȘTE!

Primește spre vopsire și curățire chimică haine de femei, bărbați și copii. Pentru comoditatea on. public am deschis o prăvălie în Zöldfa-Passage nr. 93. — Spăl gulere și manșete în mod excepțional.

Fabrica: strada Körös nrul 13.

Localuri colective: în Zöldfa-Pas-sage nr 93 și în str. Rákocsi 7.

— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor

Oradea-mare (Nagyvárad).

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1913.		1914.	
16 Martie		8 Martie	15 Martie
ACTIV			
206 611 274	149 958 674 } stoc metalic { aur . . . 153 819 256 56 652 600 } { trate consolid. ca aur 56 642 000	210 612 229	210 461 256
1 556 273	Argint și diverse monede	642 610	645 339
150 473 124	Portofoliul român și străin	168 862 637	179 997 825
35 052 301	{ 15 395 200 Impr. pe ef. publice 33 605 000 83 443 400 Impr. pe ef. publ. în et. ort. 42 185 500 19 657 101 13 788 299 din care nu s'au ridicat lei 17 117 614 35 018 186	47 861 108	48 623 186
12 895 740	Imprumutul Statului (fără dobândă)	11 924 059	11 924 059
11 999 891	Efectele Capitalului social	11 999 674	11 999 674
17 319 977	Efectele fondului de rezervă	16 933 877	16 933 877
4 150 281	„ amort. imobil. mobil. și mașinilor	4 070 281	4 070 281
6 406 271	Imobile	6 603 497	6 603 672
884 676	Mobilier și mașini de imprimărie	1 015 450	1 023 302
876 056	Cheltuieli de Administrație	722 053	885 406
109 562 387	Efecte și alte valori în păstrare	150 026 992	150 314 392
111 017 307	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	129 463 348	130 096 048
28 410 318	Conturi curente	13 325 136	8 669 442
7 599 872	Conturi de valori	20 873 184	20 982 729
8 127 879	Conturi diverse	34 718 808	33 654 794
707 943 627		829 654 907	836 885 312
PASIV			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
84 244 150	Fond de rezervă	36 818 268	36 818 268
4 998 400	Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	5 309 358	5 309 358
396 921 220	Bilete de bancă în circulație	410 079 660	416 879 000
2 096 074	Dobânzi și beneficii diverse	2 213 141	2 439 953
16 578 709	Conturi curente și recipise la vedere	27 862 245	26 469 215
220 579 694	Efecte și alte valori de restituit	279 490 340	280 410 440
20 530 380	Conturi diverse	55 881 895	56 559 078
707 943 627		829 654 907	836 885 312

Taxa: Scont 6%, Dobânda 6 %

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911-1912

Vin alb	82	62
Rizling	86	64
Roșu de Minis	110	100
Carbenet	115	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	50.—
Rizling	52.—
Siller	54.—

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expedieză cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Bo 947

Petru Benea

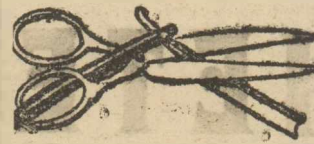
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

NIC. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitorie artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoarea a aduce la cunoștința on. publică că am înființat în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitorie pentru cuțite artistică și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută tofelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinilor pentru tunderea părului și barbel ofer garanția cea mai mare.

VI 1277

6 buc. bricuri trimise spre ascuțire retrimite acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuirii de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA. ::

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de lână, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpsesc într-o culoare închisă trainică.

Gulerile și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada fără clor.

În cazuri de doliu, se văpsesc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expedierea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

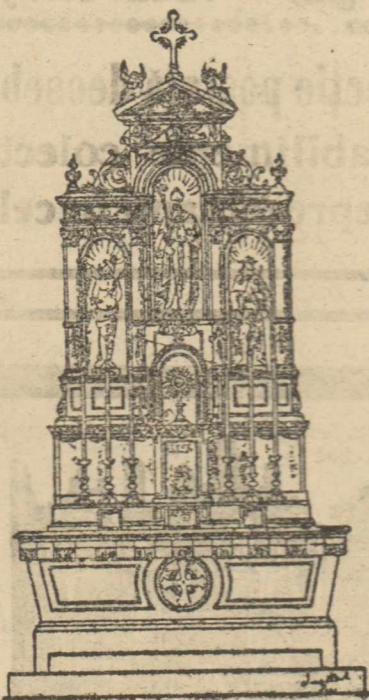
Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță frumos și cu multă îngrijire.

Ba 1239

Su 1920

Szubotha István

atelier de construcție de altare și de aurire artistică
Budapest, VIII., Hunyadi-u. 26 sz

Oferă on. prețimi gr. ort. și gr. cat. lucrări de sculptură, iconostase, altare, anvoane, fântâni pentru botez, cosciugul Domnului, statire, icoane staționare, scaune duhovnicești. Lucrări de aurire și pictură executată artistică dela cele mai simple până la cele mai decorate. Primește spre renovare și pictare iconostase și altare vechi. — Prețurent nu am dar cu proiecte artistice și prospecte convenabile servesc gratis. — Pentru primirea lucrărilor merg la fața locului pe cheltuiala proprie.

Cea mai bună carte bisericească!

CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranșat de învățătorul George Bujigan. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna),
ARAD, strada Deák-Ferenc nrul 20.

O rugare modestă,

care nu vă costă nici o obosală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. — Administrația noastră roagă pe toți cei ce târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, să amintescă că firma a ctit-o în ziarul acesta.

Radó Gyula

prăvălie de confecțiuni
pentru dame în ARAD.

!

Noutăți în

COSTUME

din cottelen, pepita și alte stoffe
la modă cu cel mai bun croi,
acum dela 35 cor. în sus.

!

JACHETE

după moda cea mai nouă.

Jachete scurte,
Capoate de sport,
Jachete de mătăsă,
Capoate albe,
Pardesiuri pentru copil,
Haine pentru fetițe,
Talii,
Halate,
Fuste,
Mantale de lister și gumă

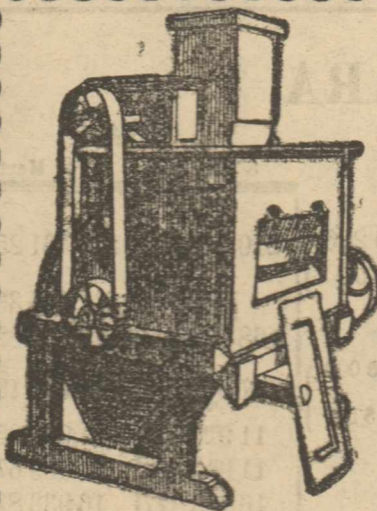
în asortiment extraordinar.

!

Bluze și haine de dolia.

Prețuri fixe! Telefon: 238.

(Ra 1995)

Ku 1602)

Kutsera István

Instalator de **SZABADKA**, Vesselényi-u.
..... mori 667 sz.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și
fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model,
construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum
și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași
și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau
modele prompt și conștiințios, mori și fabrici Magazin
permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Pla-
nuri și prospecte gratis. Pentru comenzi în provincie merg
la fața locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘET, strada Kudritzker n-rul 44—46.

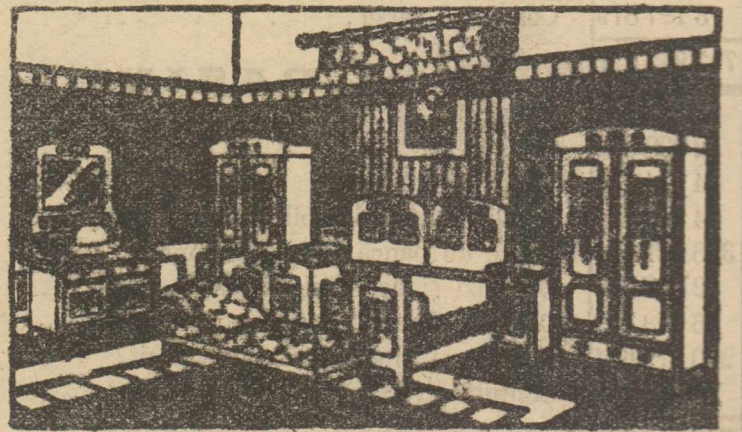
Cea mai renumită

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSEZ).

Sa 112—120

Prepară mobilele cele mai mo-
derne și luxoase cu prețuri foarte
moderate.

Mare depozit de plane excelente,
covorașe, perdele, țesături foarte fine
și mașini de cusut.

Kovald Péter és Fia

atelier pentru vopsitoria de stoffe, țesături și blane, curățire chimică și spălătorie cu aburi

BUDAPEST, atelier și prăvălie
principale în bul. VII., Szövetség-utca 35-37.

TELEFON: József 18—00 și József 15—71.

Secție postală deosebită pentru comenzi din provincie.
Stabilimente colectoare în toate părțile capitalei.
Reprezentanți în cele mai multe orașe din provincie.

Ko 1612

DANIEL ROUBITSCHKE

PIETRAR

Sibiu-Nagyszeben, str. Gării (Bahnhofgasse) 4.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra
magazinului de pietre mormân-
tale și atelierului de piatrărie.

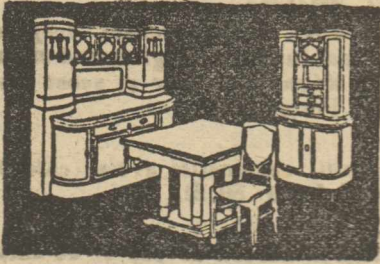
Bogat asortiment de monumente mormântale de marmură de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador
etc — Execută totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în
monumente mormântale, a. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, și
stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și așezarea monumentelor vechi mormântale se execută
prompt și ieftin. — Prospecte și deseneuri la dorință trimis gratis și franco. — Renunța mea firmă
să n'o confundați cu alte firme similare. Ro 1981

Hinger József

tâmplar pentru edificii și mobile

Alba-Iulia, (Gyulafehérvár) str. Séchenyi nr. 10.

(Casa proprie).

Pregătește orice lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserică, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. — Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.

(Hi 1280)

Fiecare trebuie să știe că fotograficul

VICTOR MYSZ DIN SIBIIU

și-a vândut atelierul din strada de mai înainte iar acum și-a deschis un

atelier fotografic de artă

corespunzător cerințelor moderne în

SIBIIU, str. Elisabeta nrul 34.,

unde execută totfelul de fotografii artistice cu prețuri convenabile. — Fotografiilor amatori li-se acordă favoruri. (Mi 1587)

Pe timp închis fotografiile se execută la lumină electrică.

Prima, unicul fabricant de instrumente muzicale în SIBIIU. — Specialist în confecționarea de violine.

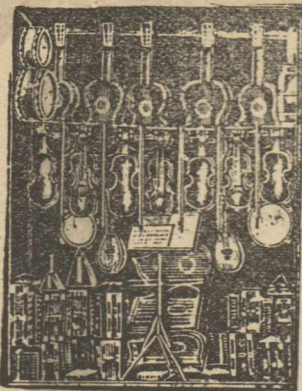
Babós Béla

Sibilu, mai înainte Piața mică 24, acum str. Urezului (Reisbergasse) 2.

Depozit bogat și bine asortat în violine de școală precum și în violine de maestru vechi și noue, citere, clarinete, de metal de suflat armonice și părțile lor constitutive ș. a. m.

Gramofone și plăci

în cea mai mare alegere. — Coarde din strălucitate cu garantat quint curat. — Reparaturi se execută prompt și în mod artistic. Cereți catalog gratis și franco.

(Ba 1586)

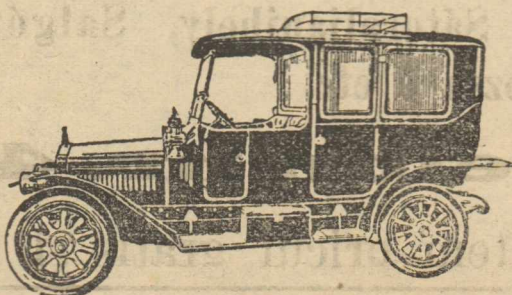

LITTMANN RÓBERT

ATELIER PENRTU REPARAREA AUTOMOBILELOR, MOTOARELOR, MAȘINELOR DE SCRIS, GRAMOFOANELOR ȘI TOT FELUL DE INSTRUMENTE.

BRAȘOV, HOSSZÚ-UTCA NR. 24.

PRIMEȘTE TOT FELUL DE LUCRĂRI ÎN BRANȘĂ.

EXECUTARE PUNCTUALĂ ȘI PERFECTĂ.

(LI 1973)

PREȚURI CONVENABILE. GARANȚIE.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Nici un român să nu-și cumpere mobile până ce nu vizitează

PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

în SIBIIU (Nagyszeben) str. Sării (Salzgasse) 37.

care execută totfelul de mobile moderne în toate stilurile, — ca garnituri pentru

dormitoare, prânzitoare, saloane și tapetorie proprie.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ cu garnituri complete. Construlește toate lucrările de lipsă pentru biserici vechi și noul și binale, pe lângă executarea cea mai solidă; promptă și pe lângă garanții.

Telefon : 47.

(Pe 1348)

Telefon : 47.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

(He 312-30)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din SIBIIU str. Heltauer 9

este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de : conservator. Oferă on public :

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

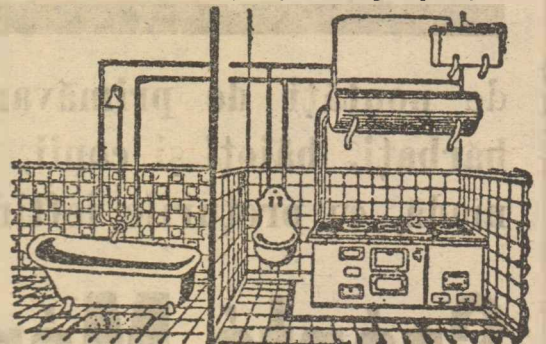
Po 1960

VASILIE POPOVICIU

atelier de lăcătușerie de artă edificii și instalațiuni de apaducte

str. Anna nrul 11 și str. Gușteriții nr. 75. (Nagyszeben) (Casa proprie).

Primește orice lucrări de bransa aceasta precum : strângerea cu fier a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădituri de mermine, cămine și cunătoare etc. executate artistic și prompt. Pr mește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare de bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Nou local de hotel și ospătărie

Aduc la cunoștința On. public din Arad și provincă că am deschis un local de HOTEL ȘI OSPĂTĂRIE provăzut cu confortul cel mai modern în Arad, Pécskai-ut 1a. Mă voi nizu totdeauna să servesc On. oaspeți mâncări gustoase, beuturi nefalsificate etc etc. :: Camere se dau cu prețuri ieftine.

Prețuri ieftine.

Serviciu conștientios.

Roagă binevoitor sprijin :

SCHORMAN ISTVÁN

proprietarul hotelului și ospătăriei „LONDON” ARAD, Pécskai-ut 1a. (So 1989-5)

Pe terenul industriei de ghetе in patrie locul prim il ocupă renumitele

Ghete „TURUL”

Nr. 259 Ghete Chevreau cu
șireturi . . . cor. 10—
Nr. 287. Chevreau Goodyear
prețul . . . cor. 13—
Nr. 6095 Chevreau Goodyear
callt. I. . . cor. 16—

Fabrica de
ghete **TURUL**
soc. pe acții e
cea mai mare
fabrică de
ghete în mo-
narkie.

Depozitul principal

ARAD

palatul minorților.

Nr. 92. Ghete de Box cu șireturi . . . cor. 10-50
Nr. 80 și jum. Ghete Chevreau cu șireturi c. 11—
Nr. 6085 Ghete Box cu șireturi American Style 12—
Nr. 10 Chevreau Goodyear prețul . . . cor. 16—

Nr. 405 Ghete Chevreau jumătăți cu nasturi c. 9—
Nr. 483 Chevreau Goodyear prețul . . . cor. 11-50
Nr. 415 Ghete Chevreau Goodyear callt. I cor. 14—

Nr. 402 Ghete Chevreau jumătăți . . . cor. 9—
Nr. 401 Ghete Chevreau Goodyear . . . cor. 12—
Nr. 426 Ghete Chevreau Goodyear culoare brună c. 13—

Nr. 349 Ghete Chevreau cu nasturi . . . cor. 11—
Nr. 346 Ghete Chevreau Goodyear brune . . . cor. 12—
Nr. 362 Ghete Chevreau Goodyear . . . cor. 14-50
Nr. 1555 Ghete de lac cu pânză . . . cor. 16-50

He 1902

Alife „Măgnas” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăburțelor, deopierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșății și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuințarea unei singure tegle dispar șbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fl. Pudră „Măgnas” (în 8 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fl. Săpun „Măgnas” 1 cor. 20 fl.

Cosmetic „Măgnas” pentru mâni:

fosrte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și șbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselina, deoarece efectul cosmeticului „Măgnas” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fl.

„Anti pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fl.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1-2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1-50 fl.

Spirit „Cappilloform”:

siagurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fl.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedecarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fl.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1-50 fl.

Vopsitor pentru păr:

in culoarea neagră, întunecată și brunată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

rodă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fl.

Contra ciumei de porci:

precum și in contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fl. O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galiților. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 8 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. — Vă pînă de imitații!!

Asortiment colosal

de noutăți de primăvară, pardesiuri pentru bărbați, băieți și copii, haine și pantaloni de modă, cu prețurile ieftine fixe indicate.

Szántó Mór és Társa

magazin de haine **ARAD**, palatul teatrului și colțul străzii Atzél Péter, în parter și la etaj. ● ● ● ● Serviciu prompt.

Firma noastră mai are filiale la:

Miskolcz, Arad, Sătmar, Sighetul-marmației, Sátorajauhely, Salgótarján, Ózd, Rozsnyó etc.

Sa 1078

Prețuri fixe!

Telefon nr. 421.

Noul nostru mare prețurent ilustrat îl trimitem oricui gratis și franco.